

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

De dronkenschap aan het stuur en het vluchtmisdrijf in het Duits recht

De wet van 27 februari 1958 (1) heeft aan het Belgisch militair strafwetboek een nieuwe bepaling toegevoegd, het artikel 57bis, dat met een gevangenisstraf van acht dagen tot één jaar en/of een geldboete van 26 tot 1.000 fr. de militair bedreigt, die op het grondgebied van een vreemde Staat, waar hij in dienst is, de wetten van die Staat betreffende bos-, veld-, jacht-, visvangst-, wegverkeer-, douane-, deviezen-aangelegenheden, of betreffende de invoer- of uitvoerreglementering overtreedt.

Hetzelfde geldt voor de personen die verbonden zijn aan een fractie van het leger dat zich op het grondgebied van een vreemde Staat bevindt of die ertoe gemachtigd zijn een troepenkorps te volgen.

Het doel, nagestreefd door dit nieuw artikel, is duidelijk. De bijzonderste internationale verdragen, krachtens welke België troepen in het buitenland stationneert, onderwerpen deze Belgische troepen en de personen, die ze « volgen », aan de strafwetten van het land van verblijf. Dit is o.m. het geval met het NATO-verdrag (2) en het « Verdrag over de rechten en verplichtingen der vreemde strijdkrachten » op het grondgebied der Bondsrepubliek Duitsland (3), ook « Verdrag over de Strijdkrachten » geheten.

Dit betekent echter niet dat de uitoefening van het jurisdictierecht over de leden dezer strijdkrachten en de personen die ze « volgen » voor inbreuken gepleegd tegen de strafwetten van het land van verblijf, uitsluitend of automatisch voorbehouden wordt aan de gerechtelijke overheden van dit land.

In dit opzicht geeft het NATO-verdrag de voorkeur aan een systeem van prioriteit van rechtsmacht, toekomend aan de gerechtelijke overheid van het land van verblijf, prioriteit waarvan deze overheid evenwel afstand kan doen, in het voordeel van de nationale overheid van de delinkwent (4).

Het « Verdrag over de Strijdkrachten » voorziet van zijn kant dat « de leden van de Strijdkrachten de Duitse wetgeving zullen naleven » (5) maar tevens dat « behoudens andersluidende bepalingen in onderhavig Verdrag, alleen de autoriteiten der Strijdkrachten bevoegd zijn om in strafzaken rechtsmacht uit te oefenen over de leden van de Strijdkrachten » (6). Wanneer echter « krachtens het recht van de betrokken Mogendheid de militaire rechtbanken niet bevoegd zijn om over een lid van de Strijdkrachten in straf-

zaken rechtsmacht uit te oefenen, kunnen de Duitse rechtbanken en autoriteiten die rechtsmacht overeenkomstig onderstaande bepalingen uitoefenen, wanneer het gaat om een feit dat naar Duits recht een misdrijf is en gericht is tegen Duitse belangen » (7).

Indien gewoonlijk aanvaard wordt dat ook zonder overeenkomst, de nationale wet de militair blijft volgen naar welke plaats ook hij zich begeeft voor dienstredenen, dan schijnen aan dit principe toch uitzonderingen verbonden te moeten worden. Men kan zich inderdaad moeilijk indenken dat bijvoorbeeld de Belgische reglementering inzake wegverkeer de militair zou volgen en door hem zou moeten nageleefd worden in het buitenland : dit zou ongetwijfeld tot conflicten leiden en verwarring stichten in het buitenlands verkeersnet. Er rest de militair dus enkel zich te onderwerpen voor wat dit betreft aan de plaatselijke wetgeving.

Deze onderwerping veronderstelt nochtans het bestaan van een rechtbank, die bevoegd zou zijn om de inbreuken tegen deze wetgeving te beteugelen. Welnu de Belgische rechter kan geen vreemde strafwet toepassen en wij zijn dus verplicht te erkennen dat wij hier te doen hebben met een der gevallen waarin bij gebrek aan rechtsmacht vanwege de Belgische rechter, de rechtbank en de gerechtelijke overheid van het land van verblijf de uitoefening van hun rechtsmacht volledig hernemen. Het gevolg hiervan zou geweest zijn dat een groot aantal militairen en aan het leger verbonden personen aan hun nationale rechter onttrokken zouden worden.

Het is om aan deze toestand te verhelpen dat het Belgisch Parlement de wet van 27 februari 1958 stemde. Door deze wet worden de inbreuken door de militairen gepleegd tegen sommige wetten van het vreemde land waar zij zich in dienst bevinden tot inbreuken van Belgische recht verheven. Dit was o.m. het geval met de inbreuken op de verkeersreglementering.

Deze nieuwe beschikking laat aan de Belgische rechter toe zijn rechtsmacht uit te oefenen vermits hij een Belgische strafwet toepast en zij biedt bovendien het voordeel de integriteit van de vreemde wetbepaling te eerbiedigen, vermits deze een essentieel element vormt van de Belgische bepaling.

Het toevoegen aan een Belgische strafbepaling van een aan een vreemde wetgeving ontleend element

vereist nochtans een grondige kennis van deze wetgeving: om de inbreuk op artikel 57bis te bewijzen moet het openbaar ministerie vooraf de inbreuk bewijzen op de vreemde wetgeving.

Deze opdracht bleek bijzonder moeilijk te zijn op twee gebieden eigen aan de duitse wetgeving inzake wegverkeer, te weten de dronkenschap aan het stuur en het vluchtmisdrijf.

Alhoewel deze misdrijven niet al te dikwijls voorkomen, spijs het hoog aantal belgische militairen die in Duitsland gestationneerd zijn, is een gedetailleerde ontleding van de duitse wetgeving op dit stuk niet zonder belang omdat de belgische en duitse wetgevingen in menig opzicht verschillen.

A. De dronkenschap aan het stuur.

1. Het duits verkeersrecht bevat twee bepalingen die betrekking hebben op de deelneming aan het openbaar wegverkeer onder de invloed van de drank.

De eerste wordt vermeld in paragraaf 2, alinea 1 van de Strassenverkehrszulassungsordnung en luidt als volgt:

«Wie zich tengevolge van lichaams- of geestesgebreken niet veilig in het verkeer bewegen kan mag aan het verkeer slechts deelnemen wanneer op een afdoende manier — voor het besturen van voertuigen — desgevallend door middel van de nodige aanpassingen — voorzorgsmaatregelen getroffen zijn om anderen niet in gevaar te brengen».

De tweede treffen wij aan in paragraaf 315a, alinea 1, cijfer 2 van het Duitse Strafwetboek, en luidt als volgt:

«Degene die de veiligheid van het wegverkeer in »het gedrang brengt door een voertuig te besturen, »alhoewel hij ingevolge het gebruiken van alcoholische »dranken of andere verdovende middelen niet meer »in staat is dat voertuig met zekerheid te besturen »en daardoor een publiek gevaar veroorzaakt, wordt »gestraft met gevangenis», d.i. een gevangenisstraf van een dag tot vijf jaar (§ 16 Strafwetboek). Degene die uit nalatigheid het misdrijf voorzien door paragraaf 315a pleegt, wordt volgens paragraaf 316, alinea II, van het Strafwetboek, gestraft met een gevangenisstraf van een dag tot twee jaar of een geldboete van 5 tot 10.000 DM.

2. Vooraleer beide teksten te vergelijken dient opgemerkt te worden dat de termen «dronkenschap» en «alcoholische dranken in zodanige hoeveelheid... dat het alcoholgehalte... ten minste 1,5 g. per duizend bedraagt», die voorkomen in de artikel 2-4 en 2-3 van de belgische wet van 1 augustus 1899, gewijzigd door de wet van 15 april 1958 ⁽⁹⁾ nergens in de duitse teksten verschijnen.

Deze teksten schijnen ons doeltreffender te zijn in de mate dat zij een feitelijke toestand beteugelen, te weten de deelneming aan het wegverkeer door iemand die de vereiste bekwaamheid niet bezit om er aan deel te nemen, zonder dat de vermindering dezer bekwaamheid naar onder begrensd wordt door een minimum van alcoholconcentratie in het bloed, bepaald op 1,5 g. per duizend of door een begrip «dronkenschap» dat nergens beschreven werd maar zich in België schijnt te situeren boven de minimumgrens van 1,5 g. per duizend, vermits de dronkenschap zwaarder gestraft wordt.

Er dient bovendien voor een goed begrip van de economie van de duitse beschikkingen nooit uit het oog verloren te worden dat, enerzijds, het verval van het recht om een voertuig te besturen in het duits

recht niet verbonden is aan een «bepaalde alcoholconcentratie» of een «staat van dronkenschap», in de folkloristische zin van dit woord ⁽¹⁰⁾, zoals het integendeel het geval is in het belgisch recht, en dat anderzijds de bloedproef in Duitsland verplichtend is, dat men er zich niet kan aan onttrekken, dat de weigering er niet zoals in België ⁽¹¹⁾ aanleiding geeft tot bestraffing, maar wel tot gedwongen uitvoering ⁽¹²⁾. De duitse rechter zal dus altijd de graad van alcoholconcentratie in het bloed van de delinquent kennen, behoudens enkele zeldzame uitzonderingen, te wijten aan de vlucht van de belanghebbende of het feit dat een bloedproef geneeskundig niet kan verantwoord worden (hemophilie).

3. Deze voorafgaande opmerkingen indachtig, kunnen wij volgende verschilpunten tussen § 2 (1) St VZO en § 315a Strafwetboek aantreffen:

a) de § 315a Strafwetboek is vergeleken met § 2 (1) St VZO een «bijzondere» wet. Deze laatste beschikking ontleent de «algemeenheid» van haar karakter aan het feit dat zij zich richt tot alle weggebruikers van de openbare weg en zij voor haar toepassing het bestaan niet vereist van een «publiek gevaar», begrip waarover verder uitvoeriger gehandeld zal worden. De § 315a integendeel betreft slechts de bestuurders van voertuigen en vergt, om toegepast te kunnen worden, het bestaan van dit «publiek gevaar».

Wanneer men de geschiedenis nagaat van het ontstaan van deze twee beschikkingen, dan zal men vaststellen dat het voorschrift vervat in § 2 (1) St VZO even oud is als het verkeersreglement zelf terwijl het voorschrift vervat in § 315a slechts ontstaan is wanneer de politiestrafen die door het verkeersreglement voorzien werden onvoldoende bleken te worden om het soms crimineel gebruik dat sommige personen van hun voertuigen maakten te beteugelen. De publieke opinie eiste eensgezind strengere straffen en de juristen, van hun kant, achtten het verkieslijker — en dit ook eensgezind — dat de strafmaatregelen, die getroffen moesten worden tegen de «wegpiraten», hun plaats zouden vinden niet in een verkeersreglement van ondergeschikt belang, maar in het Strafwetboek zelf. Het ernstig karakter van dit soort inbreuken bracht mede dat zij tot misdrijven van gemeen recht verheven verdienden te worden ^(12bis).

Uit dit alles vloeit voort dat bij toepassing van het principe: «Lex specialis derogat legi generali» de duitse rechtbanken ofwel § 2 (1) St VZO ofwel 315a, 1, 2 Strafwetboek zullen toepassen, naargelang de omstandigheden der zaak, maar nooit beide bepalingen tegelijkertijd op hetzelfde feit.

b) de § 2 (1) St VZO richt zich tot alle weggebruikers, daaronder begrepen de voetgangers en de ruiters. Het verbod in deze paragraaf geformuleerd, beperkt zich niet tot het deelnemen aan het wegverkeer onder de invloed van de alcohol. Het beoogt op een volstrekt algemene wijze alle fysieke en psychische gebreken die beletten veilig aan het wegverkeer deel te nemen.

Deze gebreken kunnen van tijdelijke of blijvende aard zijn en veroorzaakt worden zowel door de ouderdom als door de blindheid, doofheid, epilepsie of andere ziekte, de afwezigheid van een lidmaat enz. De meest verspreide oorzaak zal nochtans deze zijn die voortkomt van het gebruik van alcoholhoudende dranken.

Opdat § 2 (1) St VZO overtreden zou zijn volstaat het dat de beklaagde in de voornoemde toestand aan het openbaar wegverkeer zou deelgenomen hebben. Het is niet vereist dat de beklaagde andere weggebruikers concreet in gevaar zou gebracht hebben: dit is geen constituerend element van § 2 (1) St VZO. Het open-

baar ministerie moet het bestaan van een « concreet » gevaar niet bewijzen.

De voorziene straf is volgens § 71 St VZO « Haft » d.i. een gevangenisstraf van een dag tot zes maanden of een geldboete van 3 tot 150 DM en deze strafmaat geeft aan de inbreuk een contraventioneel karakter.

Daar echter deze overtreding als een der ergste beschouwd wordt, vertonen de. duitse rechtbanken de tendenz steeds te veroordelen tot een gevangenisstraf eerder dan tot een geldboete, mede wegens het feit dat contraventionele geldboeten niet vermeld worden op het Strafregister. Wanneer zij uitgesproken worden in verkeerszaken, worden zij slechts vermeld in het centraal verkeersregister, dat sedert 1958 opgericht werd.

De overtreding verjaart na drie maanden vanaf de dag waarop zij begaan werd, behoudens stuiting door de rechter. Deze termijn is zeer kort en het zou verkieslijker zijn dat hij in verkeerszaken zou verlengd worden zoals in België, waar hij één jaar belooft (13).

c) in tegenstelling met § 2 (1) St VZO, richt § 315a, alinea 1, cijfer 2, van het Strafwetboek zich uitsluitend tot de bestuurders van voertuigen, om 't even of zij gemotoriseerd zijn of niet. Dus niet tot de voetgangers of de ruiters. De onbekwaamheid tot het besturen van een voertuig mag niet voortspruiten uit om 't even welk fysisch of psychisch gebrek, maar moet veroorzaakt zijn door het innemen van alkoholhoudende dranken of andere verdovende middelen. Als zodanig gelden: geneesmiddelen, drogeermiddelen en alle andere produkten die een toestand verwekken die gelijk is aan deze door alcoholverbruik veroorzaakt.

d) bij deze drie verschilpunten tussen de § 2 (1) St VZO en de § 315a I (2) van het Strafwetboek voegt zich een vierde dat veruit het belangrijkste is: om onder toepassing te vallen van § 315a moet de delinquent een « publiek gevaar » verwekt hebben.

4. Het rechtsbegrip « publiek gevaar » dat een van de essentiële elementen van de inbreuk op § 315a vormt, is een betrekkelijk jong begrip dat in het Duits recht ingevoerd werd door de wet van 28 juni 1935.

Deze wet verscherpte de beteugeling der aanslagen gepleegd op de veiligheid van het spoorwegverkeer, de zee- en binnenscheepvaart en het luchtverkeer. Het « publiek gevaar » wordt in deze wet bepaald als zijnde elk gevaar voor de fysische integriteit of het leven, ook van slechts één enkel persoon, of voor zakelijke goederen van waarde, die aan een derde toebehoren en wier vernieling indruist tegen het publiek belang (14).

Gedurende de eerste jaren van zijn overname in § 315a leidde de interpretatie van dit begrip tot heel wat moeilijkheden, die de rechtbanken ertoe noopten het uit te diepen en te preciseren. Deze rechtspraak kan als volgt geresumeerd worden:

a) om op grond van § 315a te kunnen veroordelen, is er meer vereist dan het bestaan van een gevaar in abstracto. Dit gevaar in abstracto bestaat reeds vanaf het ogenblik, bij voorbeeld, dat een dronken voerder onderweg andere weggebruikers ontmoet. Dit volstaat echter niet. Het is integendeel noodzakelijk het bestaan van een concreet gevaar te bewijzen (15). Maar het is niet nodig dat zich een ongeval zou voorgedaan hebben: een concreet gevaar volstaat. Wanneer echter een dronken voetganger (op wie § 315a niet toepasselijk is), het concreet gevaar verwekt heeft, of wanneer een derde slechts meer dan de omstandigheden het vereisen een ander persoon benadeeld, gehinderd of belemmerd heeft, dan zal de rechtbank op de delinquent niet § 315a toepassen, maar wel § 1 van

de Strassenverkehrsordnung in ideële samenloop met § 2 (1) van de Strassenverkehrszulassungsordnung (16).

b) de woorden voortkomend in de aanhef van § 315a « die de veiligheid van het verkeer in het gedrang brengt », zijn geen constitueel element van deze inbreuk onderscheiden van het « publiek gevaar » (17). Deze woorden duiden slechts op een beperking in die zin dat de inbreuk betrekking moet hebben op het wegverkeer. Het is dus niet vereist te bewijzen dat de delinquent de veiligheid van het verkeer in het gedrang zou gebracht hebben indien men bewijst dat hij een publiek gevaar verwekt heeft. Door een concreet gevaar te verwekken heeft de delinquent ipso facto de veiligheid van het wegverkeer in het gedrang gebracht (18).

c) volgens een beslissing van het Duits Bondsgerechtshof (19) kan een publiek gevaar ook dan bestaan wanneer de wijze van besturen door de delinquent aan alle kritiek ontsnapt. Het Bondsgerechtshof is inderdaad van oordeel dat als een bepaalde manier van besturen indruist tegen de verkeersreglementering, zij een aanwijzing kan zijn die een gebrek aan zelfzekerheid bij de bestuurder aanduidt, maar dat zij geen essentieel, ingeschreven bestanddeel vormt van de § 315a. Dit betekent dat de rechter om § 315a te kunnen toepassen, niet noodzakelijk een inbreuk op de verkeersreglementering moet vaststellen. Het publiek gevaar kan integendeel bestaan ook dan wanneer de belanghebbende deze reglementering volledig eerbiedigt, maar dat hij in een bepaalde onverwachte en gevaarlijke situatie een ongeval niet heeft kunnen vermijden, dat een nuchtere bestuurder wel had kunnen vermijden. Zulk een situatie kan uitsluitend door de gedraging van een andere weggebruiker verwekt geweest zijn of te wijten zijn aan een plots ontstane weersgesteldheid.

d) de oorzaak van het publiek gevaar moet echter niet toegeschreven worden aan het alcoholverbruik wanneer dit zelfde gevaar verwekt zou kunnen geweest zijn door een nuchtere bestuurder. Deze hypothese verwezenlijkt zich vooral dan wanneer door de gedraging van een derde, een situatie ontstaat in dewelke zelfs een nuchtere bestuurder een ongeval niet had kunnen vermijden (20).

e) de derde waarvan de fysische integriteit of het leven in gevaar gebracht worden, is niet gelijk welke persoon maar moet een vertegenwoordiger zijn van de gemeenschap. Een arrest van het Bondsgerechtshof heeft onlangs beslist (21) dat het publiek gevaar niet bestaat wanneer de dader slechts medereizigers in gevaar bracht die hij zelf gekozen heeft, of die hem als bestuurder aangesteld hebben om persoonlijke redenen. Dit is namelijk het geval wanneer de bestuurder familieleden, vrienden, collega's of kameraden vervoert of wanneer hij een aangestelde is die zijn patroon vervoert of personen door deze laatste aangeduid wegens persoonlijke redenen. Maar het publiek gevaar bestaat integendeel wel wanneer de passagiers van een openbaar vervoermiddel, zoals b.v. aan autobus of een taxi, in gevaar gebracht worden.

f) wanneer de bestuurder enkel het door hemzelf bestuurde voertuig in gevaar bracht, kan er geen sprake zijn van een publiek gevaar in de zin van de wet, zelfs indien hij er de eigenaar niet van is (22). Indien hij het gestolen heeft, dan zal hij in dat geval enkel vervolgd worden voor diefstal.

g) lichten en verkeersborden kunnen op zich zelf geen objekt zijn van een « publiek gevaar ». Hun beschadiging of vernieling kan nochtans onrechtstreeks een publiek gevaar verwekken wanneer deze beschadiging of vernieling bijdraagt tot het veroorzaken van

een ongeval tussen andere weggebruikers (23). Indien b.v., tengevolge van de vernieling van een omgekeerde driehoek een autovoerder niet weet dat hij de voorrang moet laten aan de derde, die de hoofdbaan berijdt en er een ongeval ontstaat, dan zal de dronken voerder die de omgekeerde driehoek omverreed, vervolgd worden op grond van § 315a.

5. De termen «dronkenschap» of «alkoholintoxicatie» komen niet voor in de § 315a van het Strafwetboek of 2 (1) St VZO.

a) noch de onbekwaamheid om veilig deel te nemen aan het verkeer op de openbare wegen, gevisieerd door § 2 (1) St VZO, noch de onbekwaamheid om veilig een voertuig te besturen, gevisieerd door § 315a van het Strafwetboek, veronderstellen bij de delinquent een staat van dronkenschap, in de gewone zin van het woord of een alcoholintoxicatie van 1,5 g. per duizend, of meer.

Ter zake is enkel doorslaggevend dat tengevolge van alcoholverbruik de zintuigelijke functies van het gehoor en van het zicht en het reactievermogen van de belanghebbenden in tegenwoordigheid van een plotse en moeilijke verkeersomstandigheid verminderd zouden zijn ofwel dat zijn zelfvertrouwen op ongerechtvaardigde wijze vermeerderd zou zijn. Deze verschijnselen kunnen zich reeds voordoen na een alcoholconsumptie die kleiner is dan deze vereist om een toestand van dronkenschap, in de gewone zin van het woord, of een alcoholconcentratie van 1,5 g. per duizend te verwekken.

b) de duitse wetgever heeft zich dan ook wijselijk onthouden de grens van de alcoholconcentratie te bepalen, vanaf welke de betrokkene zich niet meer veilig kan bewegen. Maar de rechtspraak van het Bondsgerechtshof heeft het principe vastgelegd volgens hetwel een bestuurder van een motorvoertuig zich in alle geval niet meer in staat bevindt om zijn voertuig veilig te besturen vanaf een alcoholconcentratie van 1,5 g. per duizend (24). De motorrijders, ook de bestuurders van fietsen met hulpmotor, worden reeds onbekwaam geacht vanaf een alcoholconcentratie van 1,3 g. per duizend (25).

c) deze rechtspraak betekent echter niet dat een bestuurder met minder dan 1,5 g. per duizend (of 1,3) noodzakelijkerwijze bekwaam is zijn voertuig veilig te besturen. Zij betekent enkel dat vanaf 1,5 g. per duizend (of 1,3), de alcoholconcentratie zelf volstaat als bewijsmiddel van deze onbekwaamheid. Bij lagere alcoholconcentraties zullen integendeel andere aanwijzingen nodig zijn om de onbekwaamheid te bewijzen. Als zodanig komen in aanmerking: de wijze van besturen, de omstandigheden van het ongeval en de welbekende symptomen van dronkenschap. Indien het onderzoek het bestaan van zulke elementen naar voor brengt, dan is een veroordeling altijd mogelijk, zelfs bij een alcoholconcentratie van minder dan 1,5 g. per duizend (of 1,3).

6. Indien de invloed van de alcoholconsumptie op het organisme van de delinquent zo erg is dat alle bewust handelen uitgesloten is, dan rechtvaardigt de duitse rechtbank de veroordeling op grond van het principe: «actio libera in causa», indien ten minste de delinquent geweten heeft alvorens te drinken, dat hij nog een voertuig zou moeten besturen. Is echter deze voorwaarde niet vervuld, en heeft de delinquent zich vrijwillig of onvrijwillig zo erg bedronken dat hij de controle over zijn daden heeft verloren, dan valt hij onder toepassing van § 330a I van het duitse strafwetboek (26).

7. Vervolgelingen op grond van § 315a — vrijwillig gepleegde inbreuk — vereisen dat het openbaar ministerie de opzet bewijze in hoofde van de dader. Dit bewijs kan bijna nooit geleverd worden. De delinquent zet zich gewoonlijk aan het stuur van zijn wagen, wel wetend in welke toestand hij zich bevindt, maar zonder het inzicht een derde concreet in gevaar te brengen. Practisch gesproken speelt de vrijwillig gepleegde inbreuk op § 315a geen rol in vergelijking met deze gepleegd uit nalatigheid en strafbaar gesteld volgens § 316 II.

B. Het vluchtmisdrijf.

1. Het vluchtmisdrijf wordt beteugeld door § 142 van het duitse strafwetboek, als volgt omschreven:

«(1) degene die zich, na een verkeersongeval, door » opzettelijk op de vlucht te slaan, onttrekt aan zijn » vereenzelviging, deze van zijn voertuig, of aan de » vaststellingen nopens de wijze waarop hij in het » ongeval betrokken is, alhoewel het volgens de om- » standigheden mogelijk kan zijn dat zijn houding tot » het veroorzaken van het ongeval bijgedragen heeft, » wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten » hoogste twee jaar of een gevangenisstraf (van één » dag tot zes weken) en een geldboete of een dezer » straffen.

» (2) De poging is strafbaar.

» (3) In bijzonder erge gevallen, zal de gevangenis- » straf niet minder dan zes maanden bedragen of zal » opsluiting uitgesproken worden. »

2. Vroeger werd aangenomen dat § 142 niet enkel het belang, dat de benadeelde kon hebben aan de vaststelling van de omstandigheden van het ongeval beschermde, maar tevens het belang dat de maatschappij hecht aan de bestraffing van de schuldige. Onlangs werd echter de opinie bijgetreden dat § 142 slechts één enkel rechtsgoed beschermt, namelijk het belang van de benadeelde.

Er bestaat dus geen vluchtmisdrijf wanneer de dader de enige benadeelde is. Maar er kan eventueel van vluchtmisdrijf sprake zijn wanneer in zulk geval een derde als mededader in aanmerking komt (27).

Het is eveneens toegelaten zich van de plaats van het ongeval te verwijderen wanneer de benadeelde formeel verzaakt aan de vaststellingen ter plaatse (28) of wanneer de benadeelde zijn weg voortzet zonder te blijven staan (29). Maar een dode of een persoon, die bewusteloos is, kunnen niet verzaken en een zulkdanige verklaring afgelegd door een minderjarige of een persoon die zwaar gekwetst is, is zonder uitwerking. In zulk geval is het nooit toegelaten zich te verwijderen.

3. Als essentieelste voorwaarde voor het bestaan van het vluchtmisdrijf is vereist dat het ongeval zich zou voorgedaan hebben op de openbare weg. Het begrip «ongeval» sluit in dat een persoon gekwetst of gedood geweest is of dat een «niet onbelangrijke» materiële schade toegebracht werd (30).

Er bestaat een «niet onbelangrijke» materiële schade vanaf 25 DM. (31).

Onlangs besliste het Oberlandesgericht van Bremen dat ongevallen die zich voorgedaan hebben op plaatsen die slechts openstaan voor bepaalde categorieën van weggebruikers, eveneens een basis kunnen vormen voor vervolgingen op grond van § 142 van het strafwetboek (32).

4. Ieder persoon, die volgens de omstandigheden in aanmerking kan komen om bijgedragen te hebben aan

het veroorzaken van het ongeval, is verplicht ter plaatse te blijven. Of de persoon in kwestie al of niet schuld heeft aan het ongeval, komt niet ter sprake (33).

Indien echter tussen het gedrag van een weggebruiker op de plaats en op het ogenblik van het ongeval en het ontstaan van dit ongeval geen oorzakelijk verband bestaat dan kan aan deze weggebruiker geen vluchtmisdrijf verweten worden, maar deze voorwaarde is niet meer vervuld vanaf het ogenblik dat een vermoeden van oorzakelijkheid tegen deze weggebruiker geuit werd, in zover natuurlijk dit vermoeden niet klaarblijkelijk onredelijk is (34).

5. De in een ongeval betrokken persoon moet het mogelijk maken dat volgende drie zaken nagegaan kunnen worden: zijn identiteit, zijn voertuig en de wijze waarop hij in het ongeval betrokken is. Indien één van deze drie punten onttrokken wordt aan de vaststellingen, dan is er vluchtmisdrijf aanwezig. De belanghebbende zal de bestraffing dus niet kunnen ontlopen indien hij inroept dat de benadeelde hem herkend heeft of het immatriculatie nummer van zijn voertuig genoteerd heeft. Het kan inderdaad van belang zijn dat ter plaatse zou kunnen nagegaan worden of de bestuurder al dan niet in staat was een voertuig te besturen, of hij zich al dan niet onder de invloed van drank of van vermoeidheid bevond, of zijn voertuig al dan niet gangvaardig was, of welke persoon van eenzelfde familie of onderneming het voertuig bestuurde (35).

Deze vaststellingen kunnen door de belanghebbenden zelf gemaakt worden, eventueel met behulp van getuigen. Indien evenwel een der betrokkenen de tussenkomst van de politie inroept, dan is de andere verplicht ter plaats te wachten tot de politie verschenen is en de vaststellingen beëindigd zijn.

De verplichting de gekwetsten te helpen primeert nochtans de verplichting ter plaatse te blijven. Deze verplichting wordt uitdrukkelijk door het strafwetboek in § 330c voorgeschreven. Wanneer dus een persoon tengevolge van een ongeval zwaar gekwetst werd en er dringend noodzaak bestaat deze persoon te helpen en niemand anders aanwezig is dan de belanghebbende, dan heeft deze niet alleen het recht maar ook de plicht zich te verwijderen om hulp te zoeken of zelf het slachtoffer weg te voeren naar een geneesheer of ziekenhuis.

6. Voor wat betreft het moreel element van de inbreuk volstaat het, om veroordeeld te kunnen worden, dat men bewust geweest is mogelijkerwijze bijgedragen te hebben aan een ongeval en de nodige vaststellingen onmogelijk te hebben gemaakt (36). Het openbaar ministerie hoeft in dit opzicht niet te bewijzen dat de delinquent zich verwijderd heeft met het inzicht zich te onttrekken aan de vaststellingen (38).

7. Volgens § 142 van het Strafwetboek is ook de poging strafbaar. Deze poging bestaat vanaf het ogenblik dat de belanghebbende begint zich van de plaats van het ongeval te verwijderen. De vlucht is echter voltrokken wanneer de belanghebbende zich op zulke afstand of zulkdanige plaats verwijderd heeft dat een vaststelling zonder meer niet meer mogelijk is (39). Zelfs indien de vluchtende spoedig ingehaald wordt en de vlucht mislukt is, is het misdrijf niettemin voltrokken (40).

8. Er bestaat materiële samenloop tussen het ongeval enerzijds en het vluchtmisdrijf anderzijds, zelfs indien

het ongeval gepaard gaat met dronkenschap aan het stuur of onvrijwillige doding of onvrijwillig letsel (41).

R. Th. LIENEN,
Ambtsgerichtsrat bij het
Ambtsgericht, te Keulen.
J. MAES,
Substituut - krijgsauditeur.

Lijst der afkortingen en verwijzingen.

- Stbl.: Belgisch Staatsblad
Bay ObLG: Bayrischer Oberstes Landesgericht (Op-
perst Beiers Gerechtshof).
BGH: Bundesgerichtshof (Bondsgerechtshof, over-
eenstemmend met het Belgisch Cassatiehof).
BGHSt: Entscheidungen des Bundesgerichtshofs in
Strafsachen (verzameling van de arresten van het
Bondsgerechtshof in strafzaken, geciteerd per boekdeel
en bladzijde).
DAR: Deutsches Autorecht. (Maandelijks tijdschrift
uitgegeven door de Duitse Automobiellclub, geciteerd
per jaargang en bladzijde).
KG: Kammergericht (Beroepshof te Berlijn).
OLG: Oberlandesgericht (Beroepshof).
NJW: Neue Juristische Wochenschrift (Weekblad,
geciteerd per jaargang en bladzijde).
Verk. Mitt: Verkehrsrechtliche Mitteilungen
(Maandelijks publiekatie, geciteerd per jaargang en
bladzijde).
VRS: Verkehrsrechtssammlung (Maandelijks pu-
blicatie geciteerd per boekdeel en bladzijde).
StVG: Strassenverkehrsgesetz.
StVO: Strassenverkehrsordnung.
StVZO: Strassenverkehrszulassungsordnung.

- (1) Stbl. 29-3-58.
- (2) Stbl. 15-3-53.
- (3) Stbl. 2-2-56.
- (4) Art. VII-3°.
- (5) Art. 2-1°.
- (6) Art. 6-1°.
- (7) Art. 6-2°.
- (8) Senaat van België. Verslag van de Commissie van
justitie — Zittijd 1956-57, zitting van 18-6-57.
- (9) Stbl. 25-4-58.
- (10) § 42 m Duits strafwetboek.
- (11) Art. 4bis van de Wet van 1-8-1899, gew. Wet 15-4-58.
- (12) § 81c van het Duits Wetboek, van Strafvordering.
(12bis) Floegel en Hartung «Strassenverkehrsrecht, uitg.
1958, biz. 1326. Een gelijkaardige verschuiving kon nage-
gaan worden in België, alwaar de dronkenschap aan het
stuur verwijderd werd uit de Besluitwet van 15 november
1939, ded. ronkenschap beteugelend, om sedert de wet van
15 april 1958 overgeplaatst te zijn geweest in het kader
van de Verkeersreglementering, waar zij in alle geval beter
op haar plaats schijnt te zijn.
- (13) Art. 7, Wet van 1-8-1899.
- (14) § 315 van het Duits Strafwetboek.
- (15) Bay ObLG, 27-10-53, in DAR 1954, 20 en Bay ObLG,
7-4-54 in VRS 6, 458 - NJW 1954, 1090. OLG Karlsruhe,
1-4-54, in DAR 1954, 187 en OLG Köln, 2254 in DAR 1954, 92.
- (16) § 1 StVO luidt als volgt: «Elke weggebruiker van
de openbare weg moet zich zo gedragen dat geen ander
persoon gevaar loopt, benadeeld of, meer dan door de omstan-
digheden onvermijdbaar, gehinderd of belemmerd wordt».
- (17) OLG Koblenz, 6-12-56, in NJW 1957, 232.
- (18) Bay ObLG, 27-10-53, in VRS 6, 46.
- (19) BGH, 30-6-55, in BGHSt, 8, 28 - VRS 9,143.
- (20) BGH, 30-6-55, in BGHSt, 8, 28 - VRS 9,143.
- (21) BGH, 16-1-58, in BGHSt, 11, 199 - NJW 1958, 507,
- DAR 1958, 108.
- (22) BGH 18-12-57, in BGHSt, 11, 148 - NJW 1958, 469
- DAR 1958, 110.
- (23) KG 18-11-57, in VRS 14, 123.
- (24) BGH 5-11-53, in VRS 6, 21 - NJW 1954, 159, en 13-4-54,
in VRS - 428.
- (25) BGH, 6-3-59 in NJW 1959, 1046 en 20-3-59 in NJW
1959, 1047.
- (26) § 330a, I, van het Strafwetboek, luidt als volgt:
«Degene die zich opzettelijk of uit nalatigheid door het
innemen van alcoholhoudende dranken of andere verdovings-
middelen in een staat van dronkenschap plaatst die zijn
vermogens van onderscheiding uitschakelt (§ 51, al. 1)
zal gestraft worden met gevangenis of een geldboete wan-
neer hij in die toestand een inbreuk pleegt. De veroordeling
mag nochtans naar aard en verhouding niet hoger zijn dan
de straf voorzien voor de opzettelijke gepleegde inbreuk.

Indien de gepleegde inbreuk enkel vervolgd wordt op klacht, dan zullen de vervolgingen ook maar op klacht kunnen ingesteld worden.

- (27) Bay ObLG, 28-11-51, in VRS 4, 209.
 (28) Bay ObLG, 27-11-57, in VRS 14, 187 - NJW 1958, 269 en OLG Köln, 21-6-57, in VRS 13, 351.
 (29) Bay ObLG, 8-1-51, in NJW 1958, 511.
 (30) BGH 3-8-51, in VRS 4, 55 en 18-1-55, in DAR 1955, 116.
 (31) OLG Hamm, 9-11-55, in VRS 18, 113.
 (32) OLG Bremen, 14-10-59, in VRS 18, 115.
 (33) BGH 26-5-55, in BGHSt 8, 263, - NJW 1955, 1078 - DAR 1955, 169.

- (34) Bay ObLG, 25-5-54, in DAR 1954, 258.
 (35) Lütke, Strassenverkehr, Anmerkung 4 ad § 142 Swb.
 (36) BGH 4-11-52, in VRS 5, 41 - DAR 1953, 17.
 (37) Bay ObLG 15-6-55, in DAR 1956, 15.
 (38) Lütke, Strassenverkehr, Anmerkung 4c, ad § 142 Swb.
 (39) BGH 7-1-55, Verk. Mitt. 1955, 5.
 (40) OLG Hamm, 24-5-54, in VRS 7, 191.
 (41) BGH 4-8-55, in VRS 9, 350 en 2-11-54, in DAR 1955, 22 en 16-5-57, in VRS 13, 120.

De echtgenote en de instrumenterende notaris tegenover het bedrog van de echtgenoot

A. Inleiding :

«Opdat de notaris zich onthoude, is het absoluut niet noodzakelijk dat de akte, die men hem vraagt op te maken, rechtstreeks of onrechtstreeks strijdig zij met de wet of de rechtvaardigheid; deze plicht van onthouding blijft even sterk geboden, wanneer de belanghebbenden aan het zoeken gaan om een wettelijk voorschrift te verkrachten of gelijk welk bedrog te plegen, zij het langs onrechtstreekse weg of door bedrieglijke spitsvondigheden» (vertaling omzendbrief van het Parket-Generaal d.d. 14 augustus 1931; Galopin: Cour de droit notarial n° 93; Verbreking 28 december 1852 Pas. 1853 I 118; Verbr. 15 oktober 1891 Pas. 1891, I. 254).

Het is de notaris opgelegd met de grootste nauwgezetheid de algemene en bijzondere verbodsbepalingen na te leven, en tevens elke niet disciplinair of strafrechtelijk betuigelde daad te vermijden. Voor de notaris moet het artikel 1382 een afschrikwekkende gedaante zijn.

Ondanks de ondankbaarheid van het onderwerp bij gebrek aan strikt positieve oplossing — zullen we trachten de rechten van de vrouw te definiëren evenals de plichten van de notaris inzake negotia die bedrieglijk door de man worden verleden!

B. Middelen.

I. Korte uiteenzetting van de verweermiddelen die de gehuwde vrouw bezit.

We nemen eerst aan dat er geen enkele eis tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed zij, noch enige eis tot scheiding van goederen bestaat. Wellicht zouden we onze eis dan steunen op de artikelen 214 — nu 221 tot 225; art. 271 en 268 van het B. Wetboek. — Alhoewel het gemis aan publiciteit of de gebrekkige publiciteit ter zake de tegenstelbaarheid aan derden van elke preventieve handeling in gevaar brengt — zie artikel door G. Baeteman in R.W. 1958-59 n° 20 kolom 1048 vv. Enig licht mag wel bespeurd worden inzake de publiciteit bij verbodsbepalingen genomen krachtens art. 221 (nieuw) B.W. inzake onroerende goederen (Baeteman ibid. kol. 1050).

Het absoluut gebrek aan reële en preventieve verweermiddelen van de vrouw tegen de man is altijd een mistoestand geweest van ons huidig huwelijksvermogensrecht. Laten we eerst zien hoe de rechtspraak en rechtsleer, zij het op het boordje af van de onwettelijkheid hebben getracht aan dit probleem een oplossing te geven.

1° Toepassing van het artikel 1167 (de actio Pauliana).

Ik ga uit van het volgende praktische voorbeeld :

(Hof van Beroep Gent 3 juli 1947, Rev. cr. jur. belge 1948, p. 233).

Bij bevelschrift van de vrederechter werd een zekere heer x veroordeeld bij te dragen in de behoeften van het huishouden tot een zekere som; hij verkoopt een kleine hoeve, enig onderpand tot zekerheid voor de vrouw; het bedrieglijk opzet blijkt weldra uit het stopzetten van zijn betalingen. De vrouw stelt een actie in, gesteund op art. 1167; er is geen enkele aanvraag tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed (zowel, dan ware het art. 271 toepasselijk).

— Oplossing Rechtbank van eerste aanleg: heeft de eis tot nietigheid toegekend;

De rechtsgrond: bedrog van de man, met medeplichtigheid van de derde, tegenover de rechten van de vrouw in haar hoedanigheid van *medeëigenares* (Oudenaarde 21 maart 1944 Tijdschr. voor notarissen 1944 p. 102).

— Het Arrest beschouwde de vrouw als een *schuldeiseres* - onafhankelijk van haar medeëigendom en paste daarom ook art. 1167 toe (zie in dezelfde zin: Verbr. 7 januari 1860 Pas. 1860, I, 38).

Kritiek :

1) Praktisch :

— zo de derden geen kennis hadden van de specifieke toestand blijft de man gebonden, met al de gevolgen.

2) Juridisch.

— De vrouw is geen schuldeiseres, doch titularis van gemeenschappelijke rechten (Pirson in Rev. crit. jur. belge 1948 p. 247);

— De vrouw moest in principe wachten tot de ontbinding van de huwelijksgemeenschap, en deze dan nog aanvaard hebben vóór zij van enig recht kon spreken. De vordering strekt er immers toe het goed in een later te verdelen massa terug te brengen en dus kan ze slechts aangelegd zo de vrouw haar rechten in de massa opeist en vaststellen doet. Alles hangt dan nog af van de keuze die ze na de ontbinding zal doen (Kluyskens deel VIII p. 247; Verbr. 23 maart 1933 Pas. 1933, I, 178; Aarlen 20 juni 1944 Pas. 1945, III, 1).

Het recht zoals de vrouw het bezit is «un droit informé, qui se réduit au droit de partager un jour les biens qui se trouveront composer la communauté, lors de sa dissolution» (Pothier: Traité de la communauté, Article préliminaire 3).

De oplossing ligt misschien in een soort eis tot *niet-tegenstelbaarheid*. (De Page X n° 489 en 511) met als rechtsgrond het adagio *Fraus omnia corrumpit* (Verbr. 11 nov. 1909, Pas. I, 435; 10 juni 1943,

Pas. 1943, I, 244; Cass. fr. Reg. 28 april 1938 Sirey 1938 I 232; Rev. not. 1939 p. 77, - andere artikels gesteund hierop: 243, 271, 854, 1447, 1856).

a) *Enerzijs* wordt, tegenwoordig, de gemeenschap beschouwd als hebbende een bepaalde affectatie. De Page spreekt in zijn deel X n° 510 van « un patrimoine familial. — Les pouvoirs que donne la loi au mari ne lui appartiennent que dans l'intérêt de la famille ». De rechtspraak neemt ook aan dat de vrouw een « vennote » is — waarvan de rechten wel opgeschorst zijn — doch waartoe ze toch *bewarende* maatregelen mag treffen in geval van bedrog (Verbr. 3 april 1911, Pas. 1911, I, 198; Brussel 24 mai 1952 R.W. 1952-53 kol. 1057; De Page, Tome X n° 208).

b) *Anderzijs* heft die eis verschillende juridische moeilijkheden op, die zich voordeden bij de toepassing van artikel 1167.

a) Men moet niet bewijzen dat de man zich *onvermogen* heeft gemaakt. (nota Baugniet onder Ber. Gent 18 februari 1950 - Rev. crit. de jurispr. belge 1951 p. 113 vv.)

b) waar het *bedrog* bij toepassing van artikel 1167 voelbaar en reëel moet zijn, wordt bij die eis tot *niet tegenstelbaarheid* als bedrog aanzien: het inzicht de vrouw te beroven van een deel van de goederen waarop ze bij de ontbinding zou recht hebben (Kluyskens deel VIII blz. 246 - voorbeelden);

Zo *bijvoorbeeld*: De man zoekt een persoonlijk voordeel ten koste van de gemeenschap. - Verkoop van een gemeenschappelijk goed om de prijs te verduisteren (Cass. fr. 8 juli 1912 D.P. 1913 I 409).

— De verkoop van een huis tegen zeer lage prijs (Cass. fr. 20 januari 1930 D. Hebd. 1930 p. 113).

— Het wegschenken van goederen van de gemeenschap (Verbr. 11 november 1909, Pas. 1909 I, 435 - op Luik 28 juli 1908);

— Het aanbrengen van materiële schade aan de goederen (Verbr. 3 april 1911, Pas. 1911, I, 198).

c) De vrouw moet geen effectieve schuldeiseres zijn, een eenvoudig belang volstaat. (Stelling uitgewerkt door De Page X n° 511 vv.)

C) a) Besluit: Gevolgen van de niet tegenstelbaarheid. - De gehuwde vrouw kan handelen tegen de derde medeplichtige van het bedrog (Demogue. Obligations T. VII p. 445).

— Wanneer de derde schijnt niet medeplichtig te zijn dan kan de vrouw actie nemen tegen de man.

— De vrouw stelt de actio Pauliana niet in waar men het onvermogen van de man moet bewijzen, zij handelt op grond van het adagium « Fraus omnia corrumpit ».

b) Arresten en Rechtsleer die het probleem met de actio Pauliana oplossen.

1) Verbr. 11 nov. 1909 Pas. 1909, I, 435.

— Verbr. 8 febr. 1860 B.J. 1860 p. 210.

— Brussel 28 jan. 1859 Pas. 1859 II 235; Brussel 5 dec. 1876 Pas. 1882 II, 114 - bevestigt Brussel 26 mei 1876.

— Aarlen 19 maart 1896 P.P. 1900 p. 117.

— Luik 25 febr. 1859 Pas. 1859 II 299, - 22 juli 1908 Pas. 1909, II, 354.

2) De Page (en Dekkers) T. X n° 510 vv.; Aubry en Rau T. VIII § 509 1°.

Kluyskens deel VIII n° 153; Planiol en Ripert T. VIII n° 546.

2° De mogelijke beperking voortvloeiend uit het artikel 221 (oud art. 214 j. gew. door wet van 30 april 1958).

Een eerste en algemene voorwaarde is noodzakelijk voor het toepassen van dit artikel: de man moet

grotelijks zijn plicht verzuimen. Een bevelschrift van de voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg kan alle voorlopige maatregelen treffen ter beveiliging van personen en goederen. Het recht van de man om de gemeenschap te vervreemden of althans sommige delen ervan kan *tijdelijk* aan banden gelegd. (De daden van vervreemding van onroerende goederen zijn deze opgesomd in artikel 1 van de wet van 16 december 1851).

De notaris doet er wel aan het bijzonder register van deze beslissingen te raadplegen, of wat veel beter is de echtgenote van verkoper in tussenkomst te roepen om volledig gerust te zijn (Zie rondschriften van Procureur Generaal naar Kamers van Notarissen dd. 27 december 1932) om te vermijden dat bij toepassing van artikel 1382 hij ter verantwoording worde geroepen.

Immers op *verzoek* van de echtgenote, die het bevelschrift van de voorzitter heeft bekomen, wordt door de griffier een woordelijk uittreksel van het bevelschrift aan de bevoegde hypotheekbewaarder overgemaakt voor overschrijving (art. 221; art. 93 en 95 H.W.).

De genomen maatregel is geldig voor de termijn bepaald door de voorzitter. Zo er geen termijn is bepaald is de overschrijving geldig voor 6 maanden. (art. 221 § 3 al. 3). Juist door de hoger bepaalde medewerking van de echtgenote wordt het verbod om te vervreemden of te hypotheekeren ongedaan gemaakt.

Als preventieve maatregel is deze bepaling uitstekend, ze helpt echter geenszins het kwaad, dat is geschied, te lenigen.

3° Beperkingen voortvloeiend uit de wettelijke hypotheek van de vrouw (art. 64 en 66 wet van 16 december 1951).

Wanneer de hypotheek tot zekerheid der rechten van de vrouw niet werd genomen in het huwelijkscontract, kan ze altijd genomen mits de machtiging van de voorzitter der rechtbank van eerste aanleg der woonplaats.

— Alhoewel gespecificeerd op de goederen van de man, laten rechtspraak en rechtsleer toe ze ook te nemen op de goederen der gemeenschap (Kluyskens: boek VIII p. 251); « Cela incite les tiers, zegt De Page in X 597 3° - acquéreurs de biens, à faire intervenir la femme dans l'acte, pour renoncer à leur profit au bénéfice de son inscription (Kl. n° 162; De Page T. VII n° 651 vv.; Hypotheekwet art. 71).

4° Andere beperkingen. Sommige daarvan zijn zuivere rechtsleer en op het gebied van bescherming van de vrouw loutere theorie.

— De Theorie van het rechtsmisbruik (art. 544 - 1382; Véron. Proefschrift Parijs 1924; Passim in de bewegredenen van Verbr. 3 april 1911 Pas. 1911, I, 198).

— Een louter passief veweermiddel: het verwerpen van de gemeenschap Pirson (Rev. crit. jur. belge 1948 p. 239 à 277) noemt dit « L'attitude classique — Protection à retardement en reportant l'action à la dissolution de la communauté ».

— Het aanvaarden met voordeel van emolumentum (art. 1483).

II. Hoe moet nu de houding zijn van de notaris tegenover negotia die de rechten van de gehuwde vrouw aantasten?

1. Het rondschrĳven :

Na de oorlog van 1914-18 is het Parket Generaal

van Brussel in deze zaken tussengekomen door haar rondschriven van 14 augustus 1931 en 20 december 1932. Die beide brieven werden door de Parketten bij de hoven van beroep van Gent en Luik overgenomen en eveneens overgemaakt aan de Kamers van notarissen (Tekst in Raucq en Cambier *Contrat de Mariage* p. 114).

Princiep van deze brieven: De notaris mag NIET overgaan tot de verkoop van een goed der gemeenschap - door de man, zonder medeweten van zijn vrouw - tenzij onder 3 voorwaarden (zie circulaire in Rev. Prat. du Notariat 1931 p. 688). Het doel is vast en zeker: de vrouw telkens doen tussengekomen bij het verlijden van de akte.

Dit rondschriven vestigt de aandacht van de notarissen op het feit dat de macht van de man *twee* uitzonderingen telt: 1. De man mag geen enkele daad stellen tot bedrieglijke benadeling van de rechten van de vrouw. 2. De man mag zich niet verrijken ten koste van de gemeenschap.

Welke zijn nu die drie voorwaarden?

De notaris mag optreden: a) als de wettelijke hypotheek van de vrouw effectief is ingeschreven (artikel 71 H.W.); b) Op gunstig advies door de voorzitter van de Kamer der Notarissen of door het Parket gegeven - Voorwaarde die verdween met het rondschriven van 20 december 1932 (inmenging van uitvoerende macht); c) Op voorwaarde dat de man tegenover de notaris de niet tussengekomst van zijn vrouw rechtvaardigt.

a) *Reakties.*

Deze laatste voorwaarde heeft niet nagelaten reakties uit te lokken. Principieel is deze voorwaarde onwettelijk als strijdig met het «absoluut» recht van de man over de goederen van de gemeenschap.

Het Parket van Bergen, evenals haar Kamer van Notarissen noemden het rondschriven onwettelijk. De Page noemde het jus praetorii in strijd met art. 26 en 28 van de Grondwet - vol. X blz. 497.

Bagniet sprak bondig zijn mening uit in Journ. des Tribunaux (1949 p. 99): L'interprétation de l'art. 1421 est réservée au pouvoir législatif et non aux parquets.

Gossieau (J. Tr. 1949 p. 20 n° 21 à 28) noemde het «de lege ferenda» - Raucq en Cambier (Traité n° 341) wilden enkel geloven aan het rondschriven als aan «raadgevingen» («des conseils»).

b) *Commentaar.*

Het is de notaris die beslist of de akte een inhoud heeft strijdig met de rechten van de vrouw (Raucq en Cambier. Traité blz. 115 en n° 341 blz. 256, Kluyskens T. VIII nr 154 p. 252; Bagniet nota onder Ber. Gent 18 febr. 1950 Rev. crit. jur. belge 1951 p. 113 vv.; studie Martens R.P.N. 1953 page 177 vv.).

Wanneer de notaris denkt dat hij mag handelen kan hem dat niemand kwalijk nemen (Schicks. Rev. not. 1931 p. 679).

Zuiver juridisch beschouwd is het niet nodig de medewerking van de echtgenote te hebben voor het verlijden van akten die onroerende goederen overdragen of hypothecaire rechten vestigen. De man kan dus, wanneer de notaris weigert te instrumenteren, de openbare ambtenaar dagvaarden de akte op te maken zonder er zijn vrouw bij te roepen. De notaris kan daarop het gevaar inroepen voor tuchtstraffen — zo hij zich niet gedraagt naar de onderrichtingen gegeven door het Parket Generaal en zal zich laten dagvaarden. Het is dan aan de rechtbank om te onderzoeken

of de motieven voor het niet verschijnen van de vrouw bij het verlijden van de akte gegrond zijn en of de voorgenomen akte normaal is.

Het ligt NIET in haar bevoegdheid te zeggen of de medewerking van de vrouw noodzakelijk is, doch het onderzoek strekt zich alleen uit over de vraag: is de akte bedrieglijk of niet (Bagniet onder Ber. Gent 18 febr. 1950 - Rev. crit. de jurispr. belge p. 113 vv.).

Deze praktijk werd door zekere tuchtkamers nog aangevuld, door de verplichting op te leggen aan de notaris om de vrouw te sommen bij het verlijden van de akte aanwezig te zijn en haar te verwittigen dat voor haar de mogelijkheden openstaan gegeven door het art. 221 B.W. (oud art. 214 j., zie Rev. not. 1942 p. 195).

Deze werkwijze versterkt nog de stelling dat een notaris als verplichting heeft bepalingen van de akte goed te bestuderen, de bekwaamheid van de contracterende partijen op te zoeken, zich er van te vergewissen of de echtgenoten in goede verstandhouding leven, of ze gescheiden zijn «de facto» of als er enige eis tot scheiding, welke ook, is ingesteld (nota Bagniet onder Gent 18 febr. 1950 Rev. crit. de jurispr. belge 1951 p. 113 vv.).

«Si l'acte apparait comme abusif — zegt de Page — quel est le tribunal qui songerait à ordonner au notaire de le recevoir néanmoins, sous le prétexte que l'art. 1421 n'exige pas le concours de la femme?»

— T.X. vol. I n° 477 blz. 498; Vanisterbeek - Voorzacht voor de algemene vergadering der notarissen van Brussel 10 nov. '31. Rev. not. 1931 p. 679, Bagniet op. cit. p. 114 vv.)

2. *De houding van de rechtspraak.*

Uitspraken die de notaris in het gedrang hebben gebracht, zijn er niet veel. Ziehier enkele:

a) Bevelschrift door de President van de Rechtbank van eerste aanleg van Gent (28 mei 1952).

Geval: In het geschil hem voorgelegd had de vrouw zich verzet tegen de verkoop van het huis door de man (zie vonnis op bevelschrift volgend in R.P.N. 1953 p. 185).

Vonnis: Op verzet van de vrouw, tegen de beslissing, die haar afwees - was de uitspraak van de rechtbank van eerste aanleg eerder ontwijkend: «De notaris zal besluiten als er wel of niet aanleiding is het rondschriven te volgen, rondschrift dat is «zeer nuttig, vooruitstrevend maar onwettelijk».

Commentaar: Het moet gezegd dat deze houding NIET in overeenstemming is met de in 1° (einde) aangeduide stelling. We besluiten uit dit vonnis, dat de notaris volledig bevoegd is om zulke houding aan te nemen. «Het behoort hem NIET toe bedrog in hoofde van de man te veronderstellen, noch onderzoeksrechter te spelen, evenmin is hij bevoegd een onderzoek in te stellen». Dit is althans de stelling van de notaris Martens (studie in R.P.N. 1953 blz. 177 vv.) Ik kan me hiermee niet akkoord verklaren.

Ondanks het feit dat NIETS in de akte op expliciete wijze de rechten van de vrouw schendt, ben ik van mening dat de notaris toch telkens een onderzoek moet instellen. Vooral wanneer de notaris als zakenman is opgetreden — wat meestal het geval is — is hij onderhevig aan het artikel 1382 op grond van een beroepsfout. Zulkdanige zaak moet natuurlijk volgens de omstandigheden beoordeeld (kritiek Bagniet op. cit. p. 118 vv.).

Het is dan ook maar, wanneer de notaris een clausule van ontlasting in de akte heeft bepaald, dat hij volledig vrij is van het gevaar tot *vrijwaring* te worden geroepen.

b) Vonnis van Rechtbank van eerste aanleg Gent d.d. 5 maart 1953 - R.P.N. 1953 p. 185.

Geval: Verkoop van onroerend goed, geen tussenkomst van de vrouw - Verschillende eisen gesteund op art. 221, 271 en 268 B.W. worden afgewezen. De liquidatie van de gemeenschap brengt de vrouw geen enkel nadeel. Ze stelt dan ook geen eis in. Nochtans dagvaardt het Parket de notaris met de eis hem 2 maanden te schorsen wegens gemis aan waardigheid enz... Het parket noemde in de dagvaarding de raadgeving van het rondschrijven *een wettelijke verplichting*.

Vonnis: Aangezien er geen enkel nadeel voor de vrouw is, is er geen medeplichtigheid in hoofde van de notaris aan het bedrog van de man.

— De rechtbank meent dan ook dat de circulaire NIET moet toegepast, te meer daar de wetgevende macht een wetsvoorstel aan het bestuderen is, dat het artikel 1421 B.W. zal veranderen. (R.P.N. 1953 p. 186; Rev. crit. de jur. belge: 1951 p. 120 vv).

C. Slot.

1. De notaris en de nieuwe wet van 30 april 1958.

De quasi-delictuele verantwoordelijkheid van de notaris is sterk uitgebreid door de nieuwe schikkingen voor publicatie, uitgevaardigd door het artikel 221 (oud 214). De maatregelen ten gronde met betrekking tot de onroerende goederen (de meest belangrijke) verkrijgen nu wel een zeker belang wegens tegenstelbaarheid aan derden (G. Baeteman, artikel in R.W. 1958-59 n° 20 kol. 1050).

Krachtens een bevelschrift van de voorzitter der rechtbank van eerste aanleg kan de vrouw de onvervreemdbaarheid bekomen van bepaalde onroerende goederen. Door overschrijving is deze beschikking betrekkelijk tegenstelbaar aan derden, voor de termijn door het bevelschrift bepaald — zo niet, voor 6 maanden — met bijzondere toelating van de voorzitter, kan, als zeer voorlopige en dringende maatregel, de griffier een akte opmaken van de indiening van het verzoek. De overschrijving heeft hetzelfde effect als supra.

Door de *medewerking* van de verzoekende echtgenoot bij latere vervreemding of hypothekering, wordt het verbod ongedaan gemaakt. Door dit feit is het de notaris ten strengste geboden een volledig onder-

zoek in te stellen in de registers van het hypotheek kantoor.

Krachtens artikel 68 O.W. en 1382 B.W. kan de notaris verantwoordelijk gesteld worden voor een professionele of extraprofessionele fout. De rechter zal dienvolgens oordelen of er schuld is in hoofde van de notaris, of er een bepaalde *schade* geleden werd door een ander persoon, en of er een *verband* bestaat tussen beide (Delva, Organ. wetten van het notariaat p. 139).

Het is een vaststaand feit dat de rechtbank rekening moet houden met alle gegevens: de rol van de notaris, (optreden als openbaar ambtenaar of als zakenman) de hoedanigheid van de partijen, (ontwikkeling of ongeletterd, met of zonder juridische ervaring) en alle andere feitelijke omstandigheden.

De notariële akte moet juridisch feilloos zijn. De notaris is immers: «le juge volontaire dont la présence et la signature incontinent aux actes passés devant lui, le caractère, la force et les effets d'un jugement en dernier ressort». Rede van Réal. 1° alinea in Massart. Commentaire général de la loi organique du notariat. Lessines, 1854.

Hugo GEVAERT
Advokaat bij de Balie
te Veurne.

II. Bibliografie.

— Omzendbrief van het Parket Generaal van Brussel daterend van 14 augustus 1931 en 20 december 1932.

— Voordracht Van Isterbeek in R.P.N. 1931 p. 679 vv.

— Artikel Pirson in Rev. crit. de jurispr. belge 1948 p. 239 à 277.

— Studie Martens (notaris te Gent) in R.P.N. 1953 p. 177 vv.

— Kluyskens, Burgerl. Recht deel VIII n° 153 vv.

— Artikel Schickx in Rev. not. 1931 p. 679 vv.

— De Page T. X vol. I n° 470 vv.

— Raucq et Cambier: Traité de notariat (p. 115 vv en 256 vv.)

— G. Baeteman: studie over de wet van 30 april 1958 in R.W. 58-59 n° 20.

— Delva: Studie in R.W. '58-'59 n° 6 (kol. 313 vv.)

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 11 maart 1960.

Voorzitter: M. Vandermersch
Raadsheer-verslaggever: M. Neven
Advocaat-generaal: M. Dumon.
Advocaten: Mrs. Demeur ei Van Rijn.

Bewijsrecht. — Overlegging van dienstverslagen van de administratie aan de rechter. — Bewijs van de dwaling omtrent de zelfstandigheid van de zaak door alle rechtsmiddelen toegelaten.

Alhoewel dienstverslagen die beambten van de administratieve orde in de uitoefening van hun ambt aan elkaar mededelen of naar het departement toesturen, een vertrouwelijk karakter vertonen en het

eigendom van de administratie blijven, vloeit daaruit niet voort, dat een derde persoon nooit op geoorloofde wijze het bezit van hetzij het origineel, hetzij een afschrift ervan kan bekomen, noch dat die verslagen in elk geval uit de debatten zouden moeten geweerd worden, wanneer zij door die derde voor het gerecht worden ingeroepen.

Art. 1341 B.W. verbiedt niet het bewijs door alle rechtsmiddelen van de dwaling omtrent de zelfstandigheid van de zaak, die het voorwerp van het contract heeft uitgemaakt.

N.V. Eug. Herbosch t./Belgische Staat (Minister van Openbare Werken en Wederopbouw)

Gelet op het bestreden arrest, op 26 juli 1958 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending

van de artikelen 1156, 1162, 1163, 1315 tot 1320, 1322, 1341, 1347 tot 1349, 1353 en 1354 van het Burgerlijk Wetboek, 34, 253, 254 en 1036 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, alsmede 97 van de grondwet,

doordat het Hof van beroep — kennis te nemen hebbend van conclusies waarbij de aanleggende vennootschap, met afschrijving van de tekst van bestuurlijke stukken die, naar zij met aanbod van bewijs stelde, door de diensten zelf van het Bestuur aan haar rechtsvoorganger medegedeeld werden, deze stukken deed gelden als te haren voordele het bewijs opleverend van de draagwijdte van de tussen die rechtsvoorganger en de Belgische Staat, verweerder, overeenkomsten gesloten alsmede van de voorwaarden waaronder die overeenkomsten tot stand waren gekomen en die tot gevolg gehad hadden haar te misleiden, — beslist heeft dat bewuste passus van de conclusies diende te worden geschrapt, en dat de inhoud der aangehaalde stukken niet in beschouwing mocht worden genomen, om de rechtsreden dat «administratieve verslagen aan het Bestuur toebehoren en niet in het bezit van particulieren mogen komen».

dan wanneer, *eerste onderdeel*, (schending van alle bovengemelde bepalingen van het burgerlijk wetboek en van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering), geen enkele algemene regel zich ertegen verzet dat de pleiter het op hem rustende bewijs levert door inroeping van bestuurlijke stukken die hem ter kennis staan;

tweede onderdeel, (schending van dezelfde wetsbepalingen), dit het geval is telkens als er niet in concreto bewezen is dat die stukken op een onrechtmatige wijze meegedeeld of gekend zijn geworden, en tenslotte, *derde onderdeel*, (schending van artikel 97 van de grondwet), in de onderstelling dat het Hof in deze zaak bijzondere redenen had om de ingeroepen bewijselementen te verwerpen, ofschoon het regelmatig karakter van de mededeling ervan (door de ambtenaren zelf van de betrokken dienst) door de aanleggende vennootschap aangevoerd was, het arrest die redenen niet geuit heeft en aldus zijn beslissing niet rechtvaardigt:

Over de drie onderdelen samen:

Overwegende dat het bestreden arrest beslist dat de door aanlegster voorgebrachte afschriften van verslagen uitgaande van de staatsambtenaren en gericht tot hun oversten of hun minister onrechtmatig in handen van aanlegster zijn gekomen omdat administratieve verslagen aan het bestuur toebehoren en niet door particulieren in bezit mogen worden genomen;

Overwegende dat, hoewel dienstverslagen, welke beambten van de administratieve orde in de uitoefening van hun ambt elkaar mededelen, of naar het departement toesturen, een vertrouwelijk karakter vertonen en hoewel zij het eigendom van de administratie blijven, daaruit niet voortvloeit dat een derde persoon nooit op geoorloofde wijze het bezit van hetzij het origineel, hetzij een afschrift er van kon bekomen, noch dat die verslagen in elk geval uit de debatten zouden moeten geweerd worden, wanneer zij door die derde voor het gerecht ingeroepen worden;

Dat het middel gegrond is;

Over het tweede middel en het tweede onderdeel van het derde middel, afgeleid het *tweede middel*, *eerste onderdeel*, uit de schending van de artikelen 1317 tot 1322, van het Burgerlijk Wetboek, doordat het bestreden arrest de in fine van haar derde con-

clusies door aanlegster voorgebrachte eis ertoe strekkende «te bevelen dat beroepene de bundels van de aanneming Desmedt en van de aanneming Eugène Herbosch, bij de debatten zal voegen», beschouwd heeft als doelende op een bevel dat zou moeten gegeven worden aan de firma Desmedt, die geenszins in het proces betrokken was, om «de documenten van haar bundel voor te brengen», en deze aldus begrepen eis verworpen heeft.

dan wanneer het voor de hand ligt dat hetgeen aanlegster bedoelde niet de overlegging was door bewuste firma van wat dan ook, doch de overlegging door de Belgische Staat van het bestuurlijk dossier betreffende die firma,

doordat het bestreden arrest aldus de bewijskracht van de conclusies van aanlegster geschonden heeft;

tweede onderdeel uit de schending van de artikelen 1317 tot 1322 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat, om het middel te verwerpen dat door aanlegster afgeleid werd uit de onjuistheid van de door het bestuur in het eerste deel van de in 1948 door de genaamde Vergeynst overhandigde schriftelijke nota aangenomen cijfers, die volgens het arrest zelf door het bestuur aangenomen en als zodanig medegedeeld werden, zijnde de cijfers welke overeenstemmen met de hoeveelheid materialen die reeds door de vorige aannemer — het bedrijf Desmedt — gelicht werd, door de aannemers bij het onderbreken der werken in 1944 verstrekte en door de genaamde Vergeynst aanvaarde gegevens, het bestreden arrest verklaart dat «appellante niet stellig bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat eerste genoemde nauwkeurige gegevens onjuist waren»;

dan wanneer, juist, de door haar verzochte doch in de in het eerste onderdeel omschreven voorwaarden geweigerde overlegging van het bestuurlijk dossier van de aanneming Desmedt, het mogelijk moest maken dit punt te onderzoeken,

doordat het bestreden arrest bijgevolg de bewijskracht van de conclusies van aanlegster geschonden heeft;

derde onderdeel, uit de schending van de artikelen 1317 tot 1322 van het Burgerlijk Wetboek en van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, om de eis van aanlegster af te wijzen die ertoe strekte te doen aannemen dat zij door de haar gedane mededelingen betreffende de hoeveelheid materialen die nog moest gelicht worden, onder meer door de mededeling betreffende de omvang van de reeds door de vorige aannemer, de firma Desmedt, opgeruimde hoeveelheid misleid was geworden, het bestreden arrest zegt dat «zelfs indien appellante op het tijdstip van hare inschrijving, de tonnemaat van het gezonken schip gekend had, de verschaftte inlichtingen nopens het geborgen deel van het wrak niet voldoende waren om de omvang van het nog uit te voeren werk te vermoeden, daar hierdoor nog niet voorzien kon worden in welke maat, tengevolge van de natuurlijke bewegingen van de bedding van de stroom, de stukken van het wrak meer of min moeilijk te bereiken zouden zijn»;

dan wanneer het wel duidelijk is dat, hoewel het, wegens omstandigheden die aan de hoeveelheid op te ruimen materialen vreemd waren, onmogelijk geweest was zich juist rekenschap te geven van de omvang van het te verrichten werk, bewuste hoeveelheid materialen desniettemin een als zodanig door aanlegster ingeroepen hoofdelement bleef waarop het Hof diende acht te slaan, bij gebreke waarvan het de bewijskracht van de conclusies van aanlegster geschonden

en zijn beslissing niet met redenen omkleed heeft op een wijze waardoor die conclusies gepast beantwoord worden;

en het *derde middel, tweede onderdeel*, uit de schending van de artikelen 1315, 1341, 1348 en 1353 tot 1355 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden arrest, ter verwerping van de middelen en bewijsaanbiedingen die aanlegster voorstelde om aan te tonen dat de Staat een fout in contrahendo begaan had, in zover hij betreffende de omvang van de te ondernemen werken aan de rechtsvoorganger van aanlegster onjuiste of onvolledige aanduidingen verstrekt had, op het duidelijk en nauwkeurig karakter van de geschriften gesteund heeft,

dan wanneer, in zover aanlegster het bewijs niet meer van de inhoud van het contract, doch van de dwaling waarin zij vervallen was of van de fout in contrahendo die begaan was geworden, poogde te leveren, zij uitging van de onderstelling dat, welke de bewoordingen van de geschriften waar in het contract vastgelegd was ook waren, het er enkel om ging feiten te bewijzen, waarvan het bewijs door alle rechtsmiddelen, onder meer door getuigenissen, vermoedens, bekentenissen en niet contractuele documenten, mocht geleverd worden:

Overwegende dat de aanleggende vennootschap vóór de rechter staande gehouden had dat zij onvoorzienbare lasten had te dragen gehad en dat haar rechtsvoorganger bij het sluiten van het contract een dwaling had begaan;

Overwegende dat het arrest beslist «dat de dwaling slechts geldt wanneer zij op de substantie van het contract slaat; dat de substantie van het contract ter zake in het materieel voorwerp der uit te voeren werken bestaat; dat appellante — hier aanlegster — wist dat dit voorwerp, zijnde het overblijvend gedeelte van een op te lichten schipswrak, onbekend was in zijn afmetingen en in zijn ligging onder het water en desgevallend onder de grond»;

Overwegende dat het arrest die beslissing op de volgende redenen steunt:

1) dat aanlegster niet stellig bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat de nauwkeurige gegevens, die vóór de aanbesteding omtrent het reeds gelichte deel van het wrak aan haar rechtsvoorganger door de administratie verstrekt werden, onjuist waren;

2) dat, zelfs indien aanlegster de tonnenmaat van het gezonken schip gekend had, de verschatte inlichtingen nopens het geborgen deel van het wrak niet voldoende waren om de omvang van de nog uit te voeren werken te vermoeden, daar hierdoor nog niet voorzien kan worden in welke maat ten gevolge van de natuurlijke bewegingen van de stroom, de stukken van het wrak min of meer moeilijk bereikbaar zouden zijn;

3) dat, vermits geen bewijs tegen de inhoud van het besproken geschreven contract kan geleverd worden, het aangevraagd getuigenverhoor niet dienend is;

4) dat het Hof van Beroep de macht niet heeft om aan een derde, zijnde de firma Desmedt te bevelen haar bundel over te leggen;

Overwegende dat de door de aanlegster aangevoerde dwaling er uit zou voortvloeien dat de administratie haar vóór de aanbesteding gemeld had dat de ondernemer Desmedt, die de lichtingswerken met betrekking tot het wrak had aangevangen, reeds 7675 ton uit de Schelde gelicht had, terwijl in de loop van de door aanlegster uitgevoerde werken bewaardheid werd dat het door die aannemer gelichte aantal tonnen veel geringer was;

Overwegende dat aanlegster tot bewijs van die dwaling, welke uit de door de administratie verstrekte inlichtingen ontstaan was, het hof van beroep aangezocht had een getuigenverhoor te bevelen, desgevallend deskundigen aan te stellen en de administratie te gelasten de bundel van de aannemer Desmedt over te leggen; dat, in strijd met hetgeen thans door verweerder wordt voorgehouden, uit de conclusies van aanlegster duidelijk blijkt dat het overleggen van die bundel tot het leveren van dat bewijs moest strekken;

Overwegende, dienvolgens, dat door te verklaren dat aanlegster niet bewijst noch aanbiedt te bewijzen dat de door de administratie verstrekte inlichtingen onjuist waren, en door de aanvraag tot overlegging van de bundel van aannemer Desmedt te verwerpen om de reden dat aanlegster het Hof zou verzocht hebben aan die aannemer zelf te bevelen zijn eigen bundel over te leggen, het arrest de bewijskracht van de conclusies van aanlegster geschonden heeft;

Overwegende dat, zo artikel 1341 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat geen bewijs door getuigen toegelaten wordt tegen en boven de inhoud van de akten en evenmin omtrent hetgeen men zou beweren vóór, tijdens, of sedert het opmaken van de akten gezegd te zijn, die wetsbepaling het bewijs door alle rechtsmiddelen niet verbiedt van de dwaling omtrent de zelfstandigheid van de zaak die het voorwerp van het contract uitmaakt;

Overwegende tenslotte dat de beweegredenen, waarbij het arrest gewag maakt van moeilijkheden voortkomende van de ligging van het wrak in de bedding van de stroom, het door aanlegster ingeroepen middel niet op passende wijze beantwoordt;

Dat het tweede middel en het tweede onderdeel van het derde middel gegrond zijn;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van Beroep te Gent.

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer — 25 februari 1960.

Voorzitter: M. Sohier.

Raadsheer-verslaggever: M. Bayot.

Procureur-generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Advocaat: Mr Gilson de Rouvreur.

Arbeidsongevallen. — De verschuldigdheid van moratoire gerechtelijke interesten op de krachtens de wet op de arbeidsongevallen verschuldigde vergoedingen, vindt haar oorzaak niet in deze wet.

De moratoire gerechtelijke interesten, die de bestreden beslissing heeft toegekend op de krachtens de wet aan het slachtoffer van een arbeidsongeval verschuldigde vergoeding, zijn niet een vergoeding van een uit dit ongeval voortspruitende schade maar wel van een schade, die een andere oorzaak heeft, nl. de vertraging waarmede het bedrijfshoofd of zijn verzekeraar aan de slachtoffers de hun krachtens de wet verschuldigde vergoedingen betaald heeft.

N.V. Union des Propriétaires belges t/Hebbelinck.

Gelet op het bestreden vonnis, op 18 juni 1959 in hoger beroep gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1, 2, 9, 14 en 21 van de wetten op de vergoeding van de schade voortspruitende uit de arbeidsongevallen, samengeordend bij het koninklijk besluit van 28 september 1931,

doordat het bestreden vonnis de aanleggende verzekeringsmaatschappij tot de gerechtelijke interessen veroordeeld heeft,

dan wanneer de uit de arbeidsongevallen voortspruitende schade slechts op de bij de wet bepaalde forfaitaire vergoedingen recht geeft :

Overwegende dat uit het bestreden vonnis blijkt dat verweerder door een arbeidsongeval getroffen werd; dat de rechter aanlegster, verzekeraarster van het bedrijfshoofd, veroordeeld heeft tot het betalen, aan verweerder, onder meer, van een som van 102.326 fr. wegens totale tijdelijke ongeschiktheid tot werken van 24 april 1955 tot 11 februari 1957 en, met ingang van deze datum, van een jaarlijkse lijfrente wegens een gedeeltelijke blijvende ongeschiktheid; dat hij haar veroordeeld heeft tot het betalen van de moratoire gerechtelijke interest sedert de dag van de dagvaarding, wat de op die datum of tevoren opeisbare vergoedingen aangaat, en, wat de andere vergoedingen betreft, sedert de dag van de opeisbaarheid ervan;

Overwegende dat aanlegster, zonder te betwisten dat op het bedrijfshoofd of de verzekeraar rustende verbintenis tot het betalen van de forfaitaire vergoedingen, vastgesteld bij de samengeordende wetten op de vergoeding der schade voortspruitende uit de arbeidsongevallen, een verbintenis tot het betalen van een zekere som is, in de zin van deze termen in artikel 1153 van het Burgerlijk Wetboek, betoogt dat de uit de arbeidsongevallen voortspruitende schade slechts op de door die wetten vastgestelde forfaitaire vergoedingen recht kan geven;

Overwegende dat de moratoire gerechtelijke interessen, die het bestreden vonnis toegekend heeft, niet de vergoeding zijn van een schade, voortspruitende uit het arbeidsongeval waardoor verweerder getroffen werd, doch van een schade die een andere oorzaak heeft, namelijk de vertraging waarmee dat bedrijfshoofd of zijn verzekeraar aan de getroffen de hem krachtens de wet verschuldigde vergoedingen betaald heeft;

Dat het middel naar recht faalt;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 15 maart 1960.

Voorzitter : M. Lepage.

Raadsheren : M. Mast en Buch.

Substituut-auditeur-generaal : M. Lenaerts.

Wet 30 juni 1956 op het pensioen der zelfstandigen. — Bepaling van de hoedanigheid van « zelfstandige » of « helper ». — Appreciatievermogen. — Solidariteits- en Waarborgfonds is ter zake enige tegenpartij.

De commissie van beroep van het Solidariteits- en Waarborgfonds oordeelt souverain of iemand al dan niet als zelfstandige moet aanzien worden; nochtans komt het de Raad van State toe na te gaan of aan de begrippen « zelfstandige » en « helper » de juiste juridische betekenis werd gegeven.

Ten gevolge van art. 13, par. 2° W. 30 juni 1956 dient het Solidariteits- en Waarborgfonds ter zake als de enige tegenpartij te worden beschouwd, en moet de Belgische Staat buiten zaak gesteld.

Lux, Josephina t/ 1. Minister van Middenstand,
2. het Solidariteits- en Waarborgfonds.

Arrest nr 7707.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing dd. 28 april 1959 waarbij de commissie van beroep van Limburg inzake pensioenen der zelfstandigen aan verzoekster de kosteloze pensioenbijslag weigert; dat de bestreden beslissing op 12 mei 1959 aan verzoekster is betekend;

Overwegende dat verzoekster op 10 december 1956 bij toepassing van de wet van 30 juni 1956 betreffende het ouderdomspensioen der zelfstandigen, de kosteloze pensioenbijslag vroeg; dat het Solidariteits- en Waarborgfonds bij beslissing van 15 januari 1959 een bijslag toekende van 3.000 frank; dat verzoekster tegen deze beslissing beroep instelde omdat zij meende op volledig pensioen aanspraak te kunnen maken; dat de commissie van beroep bij de bestreden beslissing de pensioenbijslag weigerde toe te kennen op grond van de considerans « dat eiseres, volgens een terzake ingesteld onderzoek, landbouwhelpster is geweest zonder loon tot op 23 maart 1950; dat vanaf die datum tot op heden, de uitbating in gemeenschap gebeurt, samen met een broeder en zuster van betrokkene; dat de totale, in gemeenschap bebouwde oppervlakte, slechts 2,25 ha bedraagt; dat dergelijke activiteit, wat eiseres betreft, niet kan beschouwd worden als een zelfstandig beroep, in de zin van artikel 1 van de wet van 30 juni 1956 »;

Overwegende dat het Solidariteits- en Waarborgfonds, dat op grond van artikel 13, § 4, 2° van de wet van 30 juni 1956 belast is met de uitbetaling van de rentetoeslagen en dat de rechtspersoonlijkheid geniet, terzake als de enige tegenpartij dient te worden beschouwd; dat op het verzoek van de Belgische Staat om buiten de zaak te worden gesteld, dient te worden ingegaan;

Overwegende dat verzoekster doet gelden dat de beslissing genomen werd met miskenning van artikel 1 van de wet van 30 juni 1956; dat verzoekster in dit verband betoogt dat « artikel 1 der wet van 30 juni 1956 nergens vereist dat een bepaalde oppervlakte voor de uitbating van een landbouwbedrijf noodzakelijk is »;

Overwegende dat de tegenpartij terecht doet gelden dat de commissie van beroep souverain oordeelt over de vraag of verzoekster al dan niet de hoedanigheid van zelfstandige heeft, alsmede over de bewijskracht

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

van de voorgelegde stukken; dat het de Raad van State echter toekomt na te gaan of de commissie van beroep aan de begrippen «zelfstandige» en «helper» hun juiste juridische betekenis heeft gegeven;

Overwegende dat artikel 1 van de wet van 30 juni 1956 bepaalt: «Wordt geacht «zelfstandige» te zijn ieder die in België een beroep als hoofd-, neven- of bijberoep uitoefent, dat inkomsten kan opleveren die op grond van artikel 25, § 1, 1°, 2°, B en 3° van de samengeschatte wetten betreffende de inkomstenbelastingen aan de bedrijfsbelasting onderworpen zijn. Wordt geacht «helper» te zijn ieder, met uitzondering van de echtgenote, die een zelfstandige in de uitoefening van diens beroep bijstaat of vervangt en daarvoor reële of fictieve inkomsten ontvangt, zonder door een overeenkomst van dienstverhuring tegenover hem te zijn verbonden»;

Overwegende dat uit deze tekst volgt dat het niet ontvangen van loon geen beletsel is om als helper te kunnen worden beschouwd, vermits het daartoe volstaat fictieve inkomsten te genieten en ook de voordelen in natura, zoals kost en inwonen, als inkomst kunnen worden aangemerkt;

Overwegende anderzijds dat het zelfstandig beroep, in de zin van eerder vermeld artikel 1, als hoofd-, neven- of bijberoep kan worden uitgeoefend; dat een activiteit welke onbelangrijk is, ook in aanmerking kan worden genomen;

Overwegende dat hieruit volgt dat de commissie van beroep een verkeerde toepassing heeft gedaan van artikel 1 van de wet van 30 juni 1956,

Besluit:

Artikel 1.

De beslissing dd. 28 april 1959 van de commissie van beroep inzake pensioenen der zelfstandigen van Limburg is vernietigd.

Artikel 2.

Dit arrest zal in de registers van bovenvermelde commissie worden overgeschreven en melding ervan zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing.

Artikel 3.

De zaak wordt verwezen naar de anders samengestelde commissie.

Artikel 4.

De kosten, ten bedrage van 750 fr., komen ten laste van de tegenpartij.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer — 14 april 1960.

Voorzitter: M. Bossaert.

Raadsheren: MM. De Groote en Beeckman.

Advocaat-generaal: M. Matthijs.

Advocaten: Mrs René Derycke, Rol. Moreels en Smetrijns (Gent).

Scheiding van tafel en bed. — Voorlopige maatregelen. — Machtiging aan de echtgenote tot exploitatie, ter uitsluiting van de man, van een van de gemeenschap afhangende handelszaak. — Voorwaarden.

Sttaande het huwelijk, beheert de echtgenoot alleen de goederen van de gemeenschap (art. 1388 en 1421 - B.W.). Van deze dwingende maatregel kan, hangend het geding tot scheiding van tafel en bed, slechts

worden afgeweken, en o.m., tot voorlopige inkorting van het maritaal beheer geldende tevens als uitvoering van de onderhoudsverplichting van de man, de echtgenote er voorlopig toe gemachtigd worden een van de gemeenschap afhangende handelszaak, — «in casu» een nachtkroeg — ter uitsluiting van de man, te exploiteren, ingeval hij zijn beheersprerogatieven misbruikt en de rechten van de echtgenote in gevaar brengt.

Daartoe volstaat echter niet de neiging tot drankmisbruik van de man, wanneer bovendien uit geen enkel ander feit blijkt dat deze onmatigheid oorzaak is van wanbeheer of de man ongeschikt maakt zodanige drankgelegenheden te besturen.

Aan de andere kant, zo de echtgenote op het Handelsregister en bij het Bestuur der Douanen en Accijnzen bekend staat als «exploitante» van deze van de gemeenschap afhangende handelszaak, waar evenwel noch de aangewezen verblijfplaats van de vrouw, noch de echtelijke woonst gevestigd is, verliest dit handelsfonds hierdoor geenszins zijn kenmerk van huwelijksgoed, terwijl de echtgenote deze hoedanigheid van exploitante slechts kon aannemen ingevolge beheersbeschikkingen van haar man; zodanige beschikkingen worden tegengesproken door de vaststelling dat de echtgenote, enkel gedurende de hechtenis van haar man in een strafzaak, de handel heeft voortgezet, terwijl huurceel, facturen en accepten voldoende verduidelijken dat het de man was die de drankgelegenheden heeft ingericht en tot op de dag van zijn aanhouding voor de exploitatie heeft gezorgd.

De getroffen voorlopige maatregel, aangemerkt als modaliteit van onderhoudsverschaffing, is dan ook niet te rechtvaardigen, temeer de man aanbod doet alimentatiegeld te betalen.

De Wever t/ Baslé.

Advies O.M.

De Wever Désiré, verweerder in een geding tot scheiding van tafel en bed, heeft binnen de wettelijke termijn, in regelmatige vorm, en onvoorwaardelijk hoger beroep ingesteld tegen een bevelschrift op tegenspraak gewezen door de Voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Gent, uitspraak doende in kortgeding, op 25 oktober 1958. Bij deze beslissing, getroffen op grond van artikel 268 B.W., heeft de Voorzitter de echtgenote, geïntimeerde Baslé Léontine, — er toe gemachtigd een drankinrichting, afhangende tussen echtgenoten bestaande gemeenschap van aanwinsten, en genoemd «De Kelder», gelegen te Gent, aan de Kuiperskaai nr 29-A, ter uitsluiting van appellant, te exploiteren, terwijl de door geïntimeerde, in ondergeschikte orde, gevorderde onderhoudsuitkering van 6000 fr. per maand, alsmede het gevorderde voorschot «ad litem» van 4.000 fr., in verband met voormelde maatregel, door het aangevochten bevelschrift impliciet afgewezen werden.

Op te merken valt dat, bij een vroegere beschikking in kortgeding van 24 september 1958, waartegen geen hoger beroep werd ingesteld, reeds de volgende voorlopige maatregelen getroffen werden:

- 1/ *afzonderlijk verblijf van geïntimeerde te Gent aan de St.-Machariusstraat nr 54, hetzij bij haar moeder;*
- 2/ *opmaken door notaris Engels, uit Gent, van een inventaris der gemeenschappelijke roerende goederen; deze inventaris werd opgemaakt op 29 oktober en 2 oktober 1958.*

Het staat vast dat de drankinrichting «De Kelder», die in feite een *nachtkroeg* is, zoals nagenoeg al de inrichtingen die aan de Kuiperskaai, te Gent, gelegen zijn, vóór de aangevochten beschikking geëxploiteerd werd op naam van de echtgenote, die als dusdanig vermeld werd in het handelsregister, op 12 juni 1958, onder nr 79.925, terwijl de openingsbelasting op de slijterijen van gegiste dranken, en de machtiging tot het houden van dergelijke slijterij, eveneens op naam van geïntimeerde, op 27 mei 1958, werden opgemaakt.

Uit deze vaststelling mag evenwel niet al te ras worden besloten dat het wel geïntimeerde was die in feite de exploitatie van die inrichting *alleen* verzekerde.

Immers uit een bundel voorgelegde facturen en andere bescheiden, opgemaakt kort voor en ten tijde van de aanvang dezer exploitatie, is gebleken dat al de in deze inrichting gedane veranderings- en verfraaiingswerken, alsmede talrijke leveringen, gedaan werden op verzoek of in opdracht van appellant.

Gelet op de bekommernissen of de voorzorgsmaatregelen, waarvan, ten huidige dage, handelaars blijk geven t.o.v. de toepassing van sommige bestaande of ontworpen fiscale wetsbepalingen, kan terecht het gegronde vermoeden geopperd worden dat het aanbrengen van de exploitatie van de inrichting op naam van de echtgenote enkel zou hebben beantwoord aan een schijnbare toestand, van aard om, — zoals door appellant trouwens voorgelaten wordt, — te pogen de uitwerkselen van hoger bedoelde fiscale wetsbepalingen (o.m. betreffende de cumulering der inkomsten van beide echtgenoten) te keer te gaan, en aldus een *feitelijke toestand te bewimpelen om de wet te ontduiken*. In onderhavig geval, vindt dit vermoeden nog verder steun in de vaststelling dat partijen, ditmaal, op naam van de echtgenoot, eveneens een *handelsrichting van schrijfmachines* exploiteerden te Gent, aan de Kortrijksepoortstraat 171, waar appellant voor het ogenblik nog steeds gehuisvest is, en waar deze handel thans door de zoon van partijen blijkt te worden voortgezet.

Het argument, getrokken uit de bepalingen van de wetten inzake de slijterijen van gegiste dranken, in het klein verkopen: 1°... 2°... 3°... zij die veroordeeld zijn wegens een van de misdrijven omschreven in de hoofdstukken IV, V, VI, VII en VIII, titel VII, boek II, van het Wetboek van strafrecht..., is in zake *niet dienend*, noch om uit te leggen waarom de drankinrichting «De Kelder» enkel op naam van de echtgenote spreekt, noch om te beweren dat t.o.v. appellant wettelijk verbod zou bestaan een slijterij van gegiste dranken te houden. Inderdaad, zo het vaststaat dat appellant, bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis der correctionele rechtbank te Gent, dd. 3 februari 1958 (dus vóór de opening en de exploitatie van voormelde drankinrichting) veroordeeld werd wegens een misdrijf omschreven in hoofdstuk VIII, titel VII, boek II, S.W.B., nl. onderhoud van bijzit in het echtelijk huis (art. 389 - S.W.B.), dient evenwel de aandacht te worden gevestigd op de bepalingen van art. 4, par. 5 van voormeld K.B. van 3 april 1953, waaruit blijkt dat veroordelingen als bedoeld in artikel 1-3 het opgelegde verbod slechts medebrengen «wanneer de betrokkenen zijn veroordeeld tot een geldboete van meer dan 50 frank of tot een gevangenisstraf anders uitgesproken dan ten vervangende titel. Welnu appellant werd bij bovenvermeld vonnis slechts veroordeeld tot een geldboete van 50 fr. x 20 of een vervangende gevangenisstraf van 15 dagen.

De eerste rechter blijkt trouwens zijn beslissing

niet te hebben gegrond op beschouwingen geput hetzij uit de schijnbare exploitatie van de drankinrichting door geïntimeerde, hetzij uit het ingeroepen, doch wettelijk niet bestaande, verbod in hoofde van appellant een slijterij van gegiste dranken te mogen houden; daartoe blijkt de eerste rechter hoofdzakelijk te hebben gesteund op de beschouwing «*dat alleszins in feite de verslaafdheid van appellant aan de drank een dringende reden uitmaakt om hem de uitbating van meergemelde inrichting voorlopig te ontfangen*».

Of er t.o.v. appellant van «*verslaafdheid aan de drank*» kan gesproken worden is een bewering, die m.i. voor betwisting vatbaar blijkt; appellant geeft toe dat hij reeds een paar maal wegens dronkenschap veroordeeld werd, en het wordt niet betwist dat hij in augustus 1958, in zulkdanige toestand een verkeersongeval veroorzaakte, waardoor hij in preventieve hechtenis genomen werd, terwijl geïntimeerde de exploitatie van de drankinrichting «De Kelder» alleen voortzette. Evenwel, wanneer van iemand gezegd wordt dat hij «*verslaafd is aan de drank*», dient dergelijke vaststelling toch voort te spruiten uit meer opvallende en doorslaande feiten dan uit een drietal veroordelingen, waarvan de rechterlijke beslissingen trouwens niet eens worden voorgelegd.

Ten slotte, wanneer men de toestand nuchter beschouwt, kan van appellant niet meer gezegd worden dat hij «*aan de drank is verslaafd*» dan zulks doorgaans het geval is voor menig herberghouder, die, ter wille van zijn bedrijf, vooral wanneer het om een nachtkroeg gaat, vrij dikwijls de professionele verplichting heeft, althans meer dan wie ook in de gelegenheid wordt gesteld, zich aan overdreven drankgebruik over te leveren, of zich daarin te laten medeslepen.

Gesteld zijnde dat derhalve appellant uiteraard zich aan zulkdanige toestanden laat vergripen, zonder daarom eigenlijk aan de drank te zijn «*verslaafd*», geldt zulks als een voldoende reden om hem de exploitatie van de drankinrichting «De Kelder» te ontfangen en ze uitsluitend aan zijn echtgenote toe te vertrouwen, bovendien zonder het minste toezicht of de minste controle wat haar beheer betreft?

Wij menen het niet: het gaat er in zake om een onroerend goed en een handelszaak, toebehorende aan de *huwelijksgemeenschap van partijen*; ondanks de emancipatiebepalingen der wet van 30 april 1958 t.o.v. de gehuwde vrouw, blijft de man de enige aansprakelijke beheerder van die gemeenschap.

Terwijl de echtgenoten in een geding van scheiding van tafel en bed gewikkeld zijn, behoort het niet dit beheer aan de man, zelfs gedeeltelijk, te ontnemen, behalve in gans uitzonderlijke gevallen, principe dat door de rechtspraak tot nog toe stipt in acht genomen werd.

Een dergelijk uitzonderlijk geval doet zich, naar ons oordeel, in de onderhavige zaak niet voor met voldoende doorslaggevende kenmerken om van het principe af te wijken, en zeker niet om de exploitatie van de gemeenschappelijke handelszaak door de echtgenote van elk geregeld toezicht door de man, door een sekwester, of door een bijzondere lasthebber vrij te stellen.

Bovendien, is uit de gegevens der zaak gebleken dat de nachtkroeg «De Kelder», zoals alle dergelijke inrichtingen, een midden is dat volstrekt *niet past voor een gehuwde vrouw*, die nu juist elk verwijt of elke verdachtmaking op zedelijk gebied wenst te ontgaan, terwijl zij echter dit wangedrag wel aan haar echtgenoot ten laste legt. Er bestaat zelfs een zekere tegenstrijdigheid tussen het aanwijzen aan de echtgenote van een *degelijke, fatsoenlijke afzonderlijke*

verblijfplaats bij haar moeder, en het feit van haar anderzijds aan het gevaar van menigvuldige gelegenheden tot wangedrag bloot te stellen, door haar alleen en uitsluitend de leiding en de exploitatie toe te vertrouwen van een nachtkroeg, trouwens gelegen in een wijk, die, wegens allerhande buitensporigheden die er geregeld gepleegd worden, een droevige vermaardheid heeft verworven.

X X X

Op grond van al deze beschouwingen, zijn wij dan ook de mening toegedaan dat het noch gerechtvaardigd is, noch als gepast voorkomt de aangevochten beslissing te bevestigen, doch dat deze voorlopige maatregel best zou kunnen vervangen worden door de veroordeling van appellant tot betaling aan geïntimeerde van een onderhoudsuitkering en van het trouwens door haar, — althans in ondergeschikte orde, — vóór de eerste rechter gevorderde voorschot «ad litem» (zie exploit van 10 september 1958).

Gelet op het inkomen, de lasten en de behoeften van beide partijen, *alsmede op de levenswijze van appellant*, zijn wij van oordeel dat bedoelde maandelijks onderhoudsuitkering op 6.000 fr. mag worden bepaald, te rekenen van de dag der betekening van het te wijzen arrest, en betaalbaar op voorhand de eerste van elke maand ten huize van geïntimeerde, terwijl het voorschot «ad litem» billijk op 3.500 fr. kan worden geschat.

Arrest.

Gezien de stukken o.m. het bevelschrift tussen partijen op tegenspraak verleend door de heer voorzitter der Rechtbank van Eerste Aanleg te Gent, zettelende in kort geding, op 25 oktober 1958;

Overwegende dat het beroep tijdig en regelmatig naar de vorm is ingesteld;

Overwegende dat geïntimeerde tegen appellant een geding tot scheiding van tafel en bed heeft ingeleid; dat geïntimeerde, ten titel van voorlopige maatregel, door het bestreden bevelschrift toegelaten wordt om de nachtkroeg «De Kelder», afhangende van de gemeenschap van aanwinsten, ter uitsluiting van de appelerende echtgenoot uit te baten;

Overwegende dat de echtgenoot alleen de goederen van de gemeenschap beheert (art. 1421 en 1388 B.W.) dat van deze dwingende maatregel, hangend het geding tot scheiding van tafel en bed, slechts kan worden afgeweken wanneer de man zijn beheersprerogatieven misbruikt en de rechten der vrouw in gevaar brengt (art. 270 B.V. en art. 875 V.B.R.);

Overwegende dat de handel in schrijfmachines, insgelijks afhangende van de huwelijksgemeenschap, door de gehuwde zoon van partijen wordt voortgezet; dat de deelneming van appellant in een derde handelszaak «Weinstube» niet bewezen is; dat overigens in de belangrijkheid der gemeenschapsgoederen geen rechtsgrond ligt om hun beheer, staande het huwelijk, over de echtgenoten te verdelen;

Overwegende dat uit een drietal veroordelingen wegens dronkenschap kan worden afgeleid dat appellant een neiging tot drankmisbruik heeft; dat nachts geïntimeerde geen enkel feit aanstipt waaruit zou blijken dat deze onmatigheid van appellant oorzaak is van wanbeheer of hem ongeschikt maakt een drankgelegenheid van de aard als «De Kelder» te besturen; dat geïntimeerde in dit verband ten onrechte aanvoert dat het appellant hoofdens veroordelingen, op grond der bepalingen van het koninklijk besluit dd.

3 april 1953, verboden is herberg te houden (cfr. art. 4 par. 5 attest Politiecommissaris, van 28-2-59);

Overwegende dat, ofschoon geïntimeerde op het Handelsregister en bij het Bestuur der Douanen en Accijnzen bekend staat als exploitante van het litigieuze handelsfonds, dit laatste hierdoor zijn karakter van huwelijksgoed niet verliest; dat, zelfs indien deze aangiften met de werkelijkheid stroken, de geïntimeerde de gemelde hoedanigheid slechts kon aannemen ingevolge beheersbeschikkingen van appellant; dat, integendeel, de overgelegde bescheiden aantonen dat geïntimeerde de zaken heeft voortgezet, toen appellant in augustus 1958, wegens verkeersongeval in staat van dronkenschap, van zijn vrijheid beroofd werd; dat huurceel, facturen, acceptwissels, voldoende verduidelijken dat appellant de drankgelegenheid inrichtte en tot met zijn aanhouding voor de uitbating zorgde;

Overwegende dat de bij een vorig bevelschrift aangewezen verblijfplaats van geïntimeerde, evenmin als de echtelijke woonst, in de kwestieuze nachtkroeg gevestigd is; dat ingevolge hetzelfde bevelschrift over de goederen der gemeenschap inventaris werd opge maakt;

Overwegende dat het bewijs niet voorligt dat appellant de bekwaamheid mist om de goederen der gemeenschap te beheren of het inzicht heeft de rechten van geïntimeerde te schaden; dat dienvolgens geen redenen voorhanden zijn om aan geïntimeerde, onder vorm van maatregel tot bewaring harer belangen, de exploitatie voor eigen rekening en zonder controle van de drankgelegenheid toe te staan;

Overwegende dat de vordering tot voorlopige inkorting van het maritaal beheer blijkbaar bedoeld is om, lastens appellant, als uitvoering van zijn onderhoudsverplichting te gelden;

Overwegende dat deze modaliteit van onderhoudsveranschaffing in casu niet te rechtvaardigen is, te meer appellant aanbiedt alimentatiegeld te betalen;

Overwegende dat geïntimeerde voor het Hof enkel besluit tot de bevestiging van het bestreden bevelschrift; dat ze aldus haar oorspronkelijke vordering, zoals deze in het bevelschrift van 24 september 1958 werd voorbehouden, beperkt tot de opeising van de voorlopige maatregel door het bevelschrift a quo toegekend;

Overwegende dat de eerste rechter in het bevelschrift a quo niet gestatueerd heeft nopens de gerechtskosten gevallen op het bevelschrift van 24 september 1958;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935,

Gehoord in openbare terechtzitting het grotendeels eensluidend advies van de heer advocaat-generaal Matthijs,

Alle andere besluiten verwerpende als ongegrond, Verklaart het beroep ontvankelijk en gegrond, vernietigt de bestreden beschikking en, opnieuw uitspraak doende, wijst af als ongegrond de oorspronkelijke vordering in de mate ze door het bevelschrift a quo beoordeeld werd;

Veroordeelt appellant tot een derde en geïntimeerde tot de overige twee derden der kosten van beide aanleggen;

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer — 22 oktober 1958.

Voorzitter : M. Vanparijs.

Raadsheren : MM. Noest en Le Fevere de Ten Hove.

Advocaat-generaal : M. De Hoon.

Advocaten : Mrs Coulier en Jacobs.

Onroerendmaking bij bestemming. — Strekking daarvan. — Roerende goederen van de huurder-naakte eigenaar kunnen niet onroerend bij bestemming gemaakt worden.

Alhoewel de onroerendmaking bij bestemming tijdelijk kan zijn, strekt zij er toch toe te vermijden, dat sommige roerende goederen, welke noodzakelijke bijkomstigheden zijn van een erf en, ermede verenigd, een betere economische waarde teweegbrengen, tegen de wil van de eigenaar en tegen het algemeen belang in afgescheiden worden.

Tussenkomen van overheidswege terzijde gelaten, kan de afscheiding van de roerende goederen aan de eigenaar, zolang zijn eigendomsrecht stand houdt, niet worden opgedrongen.

Daar de huurder, ook indien hij tevens naakte eigenaar van het onroerend goed is, gehouden is bij het einde van de huur meubelen en bedrijfsmaterieel weg te nemen, is de onroerendmaking bij bestemming uitgesloten, omdat de bestaansreden zelf van de rechtsfictie niet aanwezig is.

N.V. Banque Crédit hypothécaire d'Ostende
t/ Mr Jacobs qq. (faillissement Wwe Bastin-Nouqué).

Gezien de stukken, o.m. de uitgifte van het aan-gevochten vonnis, verleend door de Rechtbank van eerste aanleg te Brugge op 9 april 1957;

Overwegende dat het hoger beroep regelmatig is naar tijd en vorm;

Overwegende dat de eerste rechter, om verantwoorde redenen welke het Hof beaamt, aangenomen heeft dat appellante op de meubelen en het bedrijfsmaterieel van het destijds door Bastin geëxploiteerd hotelpensioen geen pandrecht en evenmin een hypothecaire inschrijving kon laten gelden;

Overwegende dat, in verband met het pandrecht, volstaat er op te wijzen dat niet voldaan werd aan de vormvereisten, gesteld door art. 4 van de wet d.d. 25 oktober 1919, gewijzigd bij K.B. dd. 30 maart 1936; dat de door appellante genomen hypothecaire inschrijving op die meubelen en dat materieel, zo beweerd als onroerend bij bestemming, geen geldige inpandgeving van een handelsfonds uitmaakt; dat deze inschrijving zelfs bewijst dat appellante en haar schuldenaar, Bastin, bij de akte d.d. 27 september 1945 geen inpandgeving, maar wel een hypotheek beoogden;

Overwegende dat, ten aanzien van de hypothecaire inschrijving, dient in acht genomen te worden dat Bastin naakte eigenaar en tevens huurder was van de villa Circé, waarin het hotel-pensioen werd gehouden en waarin hij de meubelen en het bedrijfsmaterieel geplaatst had, terwijl het vruchtgebruik van het gebouw aan de vroegere eigenaar was blijven toebehoren;

Overwegende dat, waar het recht tot exploitatie van het onroerend goed aan de naakte eigenaar is, Bastin te dien titel geen roerende goederen er in kon plaatsen « tot de dienst en de exploitatie van het erf »;

dat hij wél, met het oog op de exploitatie van het gebouw als huurder, meubelen en materieel in de villa kon plaatsen, doch dat die voorwerpen aldus slechts

subjectief tot zijn dienst werden bestemd en geenszins objectief gehecht aan de dienst en de exploitatie van het erf;

dat derhalve meubelen en materieel door Bastin niet konden onroerend gemaakt worden bij bestemming;

Overwegende dat de toestemming van de vruchtgebruiker om meubelen en materieel in de villa Circé te plaatsen hieraan niets wijzigt, vermits die toestemming geen afstand inhoudt van het zakelijk recht van genot door de vruchtgebruiker, doch uitsluitend een van de verschijningsvormen uitmaakt van het verlenen van het genotrecht door de verhuurder — tevens vruchtgebruiker — aan de huurder; dat zulks blijkt uit de door appellante vóór de eerste rechter gedane uiteenzetting van feiten, welke vermeldt dat de door Bastin verschuldigde achterstallige huishuren vereffend werden met de opbrengst van de, ten verzoeken van de vruchtgebruiker-verhuurder gedane, gedwongen verkoop van een gedeelte van de hotelmeubelen;

Overwegende dat, alhoewel de onroerendmaking bij bestemming tijdelijk kan zijn, zij er toch toestrekt te vermijden dat sommige roerende goederen — welke noodzakelijke bijkomstigheden zijn van een erf en, ermede verenigd, een betere economische waarde teweegbrengen — afgescheiden worden tegen de wil van de eigenaar en tevens tegen het algemeen belang in (Planiol en Ripert, Dr. Civ. Franç., tweede uitg. III, nr 76);

dat — tussenkomen van overheidswege ter zijde gelaten — de afscheiding van de roerende goederen aan de eigenaar niet kan opgedrongen worden, zolang zijn eigendomsrecht stand houdt;

dat de huurder, ook indien hij tevens naakte eigenaar is van het onroerend goed, gehouden is bij het einde van de huurmeubelen en bedrijfsmaterieel weg te nemen;

dat derhalve hier de onroerendmaking bij bestemming uitgesloten is omdat de bestaansreden zelf van die rechtsfictie niet voorhanden is;

Overwegende dat appellante vruchteloos voorhoudt dat het onroerend maken bij bestemming door de naakte eigenaar voordeel bijbrengt voor de vruchtgebruiker omdat aldus « het vruchtgebruik ook de meubelen gaat bestrijken »;

dat immers, door de totale hypothecaire bezwaring van meubelen en bedrijfsmaterieel ten voordele van een derde — zoals Bastin zulks deed — het beweerde voordeel van de vruchtgebruiker denkbeeldig wordt;

Overwegende dat het niet vereist is aan de naakte eigenaar het recht tot onroerendmaking bij bestemming toe te staan « om het behoud van het wezen van het erf te verzekeren »;

dat inderdaad de vruchtgebruiker gehouden is het goed in goede staat te bewaren, de zelfstandigheid van de zaak te behouden en over haar instandhouding te waken als een goed huisvader (vgl. nr 189, Kluyskens, Zakenrecht) en dat de naakte eigenaar een volledige waarborg vindt in zijn recht op verval bij misbruik vanwege de vruchtgebruiker (art. 618 B.W.);

Om die redenen,

Het Hof,

Wijzend op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Gehoord advocaat-generaal De Hoon in zijn eensluidend advies;

alle andere of strijdige besluiten als niet gegrond verwerpend,

verklaart appellante ontvankelijk, doch niet gegrond in haar hoger beroep;

bevestigt dienvolgens het aangevochten vonnis in al zijn beschikkingen;

Veroordeelt appellante tot de kosten van de aanleg.

NOOT : Het beroep in cassatie werd verworpen bij arrest van 26 februari 1960.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer — 12 februari 1959.

Voorzitter : M. P. De Preter.

Rechters : MM. Ceulemans en Dillen.

O.M. : M. M. De Smedt.

Advocaten : Mrs F. Cornellie en P. Doevenspeck.

Erkenning van een overspelig kind. — Volstreckte nietigheid. — Rechtstoestand van het ten onrechte erkend kind.

Art. 335 B.W. verbiedt de erkenning van kinderen in overspel verwekt (behoudens het geval voorzien in art. 331 B.W.).

Het verbod tot erkenning van in overspel verwekte kinderen is van openbare orde, en iedere erkenning gedaan in strijd met dit verbod moet juridisch als onbestaanbaar worden beschouwd. Zulksdanige erkenning is trouwens bezwaard met volstreckte nietigheid, welke door iedere belanghebbende kan ingeroepen worden, en kan geen enkel gevolg of voordeel doen ontstaan in hoofde van het ten onrechte erkende kind. Zo mag het voeren van de naam geenszins beschouwd worden als een verworven recht.

M. t/M.

Aangezien eerste aanlegger, bij akte verleden in 1937 voor notaris verweerder, erkend natuurlijk kind eveneens voor zijn natuurlijk kind erkende;

Aangezien het uit de voorgebrachte stukken gebleken is, dat eerste aanlegger op het tijdstip van de verwekking van verweerder, geboren in 1919, nog in de echt verbonden was;

Aangezien inderdaad het huwelijk van eerste aanlegger slechts ontbonden werd door echtscheiding, toegestaan bij vonnis dezer Rechtbank in 1925, en aldus verklaard door de ambtenaar van de Burgerlijke Stand in 1926;

Aangezien de erkenning van verweerder door 1e aanlegger in de akte van 1937, verleden voor notaris derhalve zou neerkomen op de vaststelling van een overspelige afstamming;

Aangezien artikel 335 van het Burgerlijk Wetboek uitdrukkelijk de erkenning verbiedt van kinderen, geboren uit overspelige gemeenschap, tenzij het nieuwe artikel 331 (W.v. 20 februari 1958) op hem toepasselijk ware, hetgeen ten deze niet het geval is;

Aangezien, overeenkomstig een eensluidende rechtsleer en rechtspraak het daartoe beperkte wettelijk verbod tot erkenning van een overspelig kind van openbare orde is, en iedere erkenning gedaan in tegenstrijd met dit verbod juridisch als onbestaanbaar moet beschouwd worden en bezwaard is met volstreckte nietigheid, welke door iedere belanghebbende kan ingeroepen worden; (zie: Les Nouvelles - Droit Civil, Dl. II, v de la Paternité et de la Filiation, nrs 248, 289 535 en 537; Rép. du Droit Belge, v. Paternité et Filiation, nrs 114 en vlg; R. Jacobs : Beschermingsstatuut der natuurlijke kinderen, blz. 20, nr. 5; Ch. Douchamps : Des enfants naturels, blz. 95 en vlg; A. Kluyskens: Beginselen van het Burger-

lijk Recht, dl. VII, nr. 570; H. De Page, Traité Élémentaire du Droit Civil Belge, Dl 1, nr. 1130);

Aangezien ongetwijfeld zowel eerste aanlegger als 2e en 3e aanlegger, deze laatsten zijnde de wettige kinderen van 1e aanlegger, een stoffelijk en zedelijk belang hebben om de volstreckte nietigheid van de erkenningsakte van 1937 te zien vaststellen;

Aangezien een erkenning gedaan in weerwil van het wettelijk verbod voorzien bij artikel 335 van het Burgerlijk Wetboek geen enkel gevolg of voordeel kan doen ontstaan in hoofde van het ten onrechte erkende kind (zie R. Dekkers: Précis du Droit Civil Belge, dl. 1, nr. 425; Les Nouvelles: Droit Civil, Dl. II, v. de la Paternité et de la Filiation no 536; H. De Page, Traité Élémentaire du Droit Civil Belge, Dl. 1, nrs. 1229, 1230);

Aangezien derhalve het voeren van de naam van aanlegger door verweerder geenszins mag beschouwd worden als een verworven recht;

Om deze redenen,

De Rechtbank, na erover beraadslaagd te hebben, Gehoord in openbare zitting van 24 januari 1959 dhr de Smedt, Substituut-Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies, in de nederlandse taal,

Tegensprekelijk rechtdoende,

Alle andere en tegenstrijdige besluiten verwerpend Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond;

Stelt de nietigheid vast van de erkenning van verweerder door eerste aanlegger gedaan in 1937 voor notaris, nietig is en van geen waarde;

Legt verbod op aan verweerder voortaan nog de naam van aanlegger te dragen;

Beveelt dat de melding dd. 1937 betreffende voornoemde erkenning in rand van de geboorteakte zal doorgesleurd worden;

Beveelt verder dat onderhavig vonnis zal overgeschreven worden in de lopende registers van de burgerlijke stand der gemeente;

Veroordeelt verweerder tot de kosten des gedings; Verleent akte aan aanleggers van hun voorbehoud betreffende gebeurlijke schadevergoeding;

Machtigt dhr Hoofdgriffier twee uitgiften in uitvoerbare vorm af te leveren van onderhavig vonnis.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS

1e Kamer — 2 december 1958.

Voorzitter : M. Dirix.

Rechters : MM. Blauwaert en Maes.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs Maillet en De Bièvre.

Vennootschap. — Bestaan van vennootschap afgeleid uit verschillende elementen. — Vermelding van afzonderlijke inschrijvingsnummers in het handelsregister terzake zonder betekenis.

Op grond van verschillende elementen aanvaardt de Rechtbank het bestaan van een vennootschap (zie nader het vonnis).

De vermelding op het firmapapier van twee inschrijvingsnummers in het handelsregister wordt terzake zonder betekenis geacht. Niets belet inderdaad personen die met elkander een vennootschap hebben aangegaan, zich persoonlijk in het handelsregister te doen inschrijven.

Cs. De Jonghe t/N.V. Namac.

Overwegende dat de vordering tot de betaling strekt aan ieder van beide eisers, van de helft van 1.371.229,50 fr. als prijs van het vervoer van zavelgronden;

Overwegende dat luidens de dagvaarding de vordering ingesteld wordt door de heer Jozef De Jonghe en door de heer Hil.-Robert De Jonghe, handelende « ut singuli »;

Overwegende dat verweerster tegenstelt dat zij niet met eisers « ut singuli » heeft gehandeld doch met de vennootschap welke zij te samen vormen;

Overwegende dat verweerster inderdaad gerechtigd is te beweren dat zij met een vennootschap heeft gehandeld;

dat de overeenkomst afgesloten werd met de « Gebrs De Jonghe », zonder vermelding van hun voornamen;

dat eisers handel drijven onder die firma en hun voornamen ook niet vermelden;

dat zij bekennen één enkel en dezelfde zaak uit te baten;

dat zij over één enkele bankrekening, één enkele postcheckrekening en één enkele telefoonnummer beschikken;

dat de brieven en kwijtschriften in het bezit van verweerster, nooit getekend werden door beide broeders doch alleen door één;

dat deze handtekening, wanneer zij niet voorkomt op het firmapapier op naam van Gebrs De Jonghe, dan voorafgegaan is van de woorden: « De vervoerder (en niet « de vervoerders ») De Jonghe geb. »;

dat de zegels van de facturen nietig werden gemaakt met een stempel vermeldend « Fr. De Jonghe » (Firma De Jonghe);

Overwegende dat het louter feit dat het firmapapier twee nummers van het Handelsregister aangeeft, zonder trouwens toe te laten te weten aan wie zij met name behoren, niet van aard is om bovenstaande talrijke en kenschetsende bestanddelen te weerleggen;

dat niets inderdaad belet dat personen die onder elkaar een vennootschap vormen bovendien een persoonlijke handelsregister zouden bezitten;

Overwegende dat de vordering aldus niet gegrond voorkomt ten aanzien van eisers;

Om deze redenen,

de Rechtbank, gelet op artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 die nageleefd werden,

Verklaart de vordering ontvankelijk doch niet gegrond in zover zij ingesteld werd door de heren Jozef De Jonghe en Hil.-Robert De Jonghe, handelende « ut singuli »;

Wijst derhalve de vordering van de hand en verwijst eisers in de kosten van het geding, ieder voor de helft.

VREDEGERECHT TE LEUVEN

2e Kanton. — 12 april 1960.

Rechter : M. Theunis.

Advocaten : Mrs. E. Van Dessel en A. Hoschet.

Wegenverkeer. — Openbare weg. — Begrip.

Een weg die door het publiek wordt gebruikt, hoewel hij privaat eigendom is, dient als openbare weg beschouwd te worden in de zin van het verkeersreglement.

Duchateau K. t/ De Baere A.

Aangezien de dreef van de Abdij van het Park een weg is die vrij openstaat voor het openbaar verkeer, zowel voor voetgangers als voor voertuigen; dat be-

doelde weg, die de Geldenaakse baan te Heverlee in verbinding stelt met de Hoegaardestraat te Korbeek-Lo, sedert onheugelijke tijd gedurig door het publiek gebruikt wordt, wat verweerder, die evenals eiser te Heverlee woonachtig is, zeer goed weten moest;

— dat derhalve de Abdijdreef, hoewel de bodem ervan van private eigendom is, een openbare weg uitmaakt in de zin van art. 1 van de wegcode (Verbr. 6 febr. 1956, Pas. 1956, I, 578; id. 10 maart 1958, Pas. 1958, I, 756);

Aangezien verweerder verzuimde de doorgang vrij te laten voor de andere bestuurder, die van rechts kwam;

— dat zodoende hij een overtreding beging, art. 15 van voornoemde wegcode;

Aangezien in strijd met de bewering van verweerder, de aansluiting van de twee wegen zeer breed is en het zicht van op de Geldenaakse baan uit de richting van Haasrode, naar de Abdijdreef, geenszins belemmerd is zoals blijkt uit de schets door de Politie opgemaakt;

Aangezien verweerder alleen dus de schuld draagt van de aanrijding;

Aangezien er geen betwisting bestaat omtrent de omvang van de schade.

Om deze redenen :

veroordelen verweerder te betalen ten titel van schadevergoeding de som van 2.795 F met vergoedende intrest en kosten;

— wedereis van verweerder afgewezen;

NOOT. — Vgl.: Pol. Rk. Boom, 24.5.1957, R.W. 1957-58, 571; Corr. Rk. Doornik 28.18.1956, R.G.A.R. 5881; Corr. Rk. Antwerpen 5.4.51, R.W. 1953-54, 1396 en R.G.A.R. 5425; Rk. v. K. St. Niklaas 3.11.53, R.W. 1953-54, 539; Hof Brussel 22.1.1954, R.W. 1954-55, 1158; Rk. v. K. Luik 18.1.1956, J. Tr. 1956, 218; Vred. Schaarbeek 10.6.49, R.G.A.R. 4760; R. Van Roye, Le Code de la Circulation nr 60).

BOEKBESPREKING

Ter perse

Odon DE LEYE. De vergoeding van arbeidsongevallen.
(te verschijnen in de *Vlaamse Rechtskundige Bibliotheek, uitgave Die Keure, Brugge*).

Dit boek bevat een uitgebreide commentaar op de wetten betreffende de vergoeding van schade uit arbeidsongevallen en op de andere daarbij aansluitende wetten zoals die betreffende de ongevallen op de weg naar of van het werk of betreffende arbeidsongevallen aan dienstboden.

Aan de hand van de parlementaire voorbereiding worden strekking en betekenis van de verschillende wetsbepalingen, voor zover thans nog van kracht, toegelicht. Daarenboven worden de moeilijkheden en twistvragen waartoe deze bepalingen aanleiding hebben gegeven, uitvoerig besproken met de oplossingen welke de rechtsleer of de rechtspraak sedert het begin van deze eeuw voor deze twistpunten hebben voorgesteld.

Begonnen wordt met de studie van het toepassingsgebied van de Arbeidsongevallenwet zowel ten aanzien van personen als ten aanzien van ongevallen. Daarna worden de regelen uiteengezet volgens welke de bena-deelden recht verkrijgen op de uitkeringen, bij de wet bepaald voor het geval van tijdelijke ongeschiktheid van werken of van overlijden ten gevolge van het ongeval. Vervolgens wordt besproken op welke wijze en door wie de uitkeringen moeten worden uitbetaald, terwijl daarna de taak van de rechter inzake toezicht

op de uitvoering van de wet aan de orde komt. Verdere studieobjecten zijn dan de vele rechtsvragen welke in verband met artikel 19 van de Arbeidsongevallenwet, of anders gezegd, in verband met de toepassing van de burgerlijke aansprakelijkheid bij arbeidsongevallen zijn gerezen. Ten slotte worden enkele bladzijden gewijd aan enige andere regelingen betreffende arbeidsongevallen (zeelieden, ambtenaren, toepassing van vreemde wetgevingen, enz.).

Bij de bewerking van deze stof heeft de auteur er naar gestreefd, de eisen van een theoretisch gefundeerde behandeling te verzoenen met de wensen van hen, die in de praktijk staande, een oplossing zoeken voor een bepaald concreet vraagstuk.

Omwille van de volledigheid waarmede alle problemen worden behandeld, zal deze uitgebreide studie, welke als zodanig een leemte in de Vlaamse rechtsliteratuur aanvult, een onmisbaar handboek zijn voor allen die met de sector arbeidsongevallen te maken hebben.

BIBLIOGRAPHIE

Nederland

- Bolkestein N. en D. van der Wel*, Het goedkeuringsrecht. Verslag van de algemene vergadering der Vereniging voor administratief recht, gehouden te Utrecht op 8 mei 1959, ter behandeling van de pre-adviezen. — Haarlem, H.D. Tjeenk Wilink & Zoon.
- Marx E.C.H. en E.H. de Waal*, De toekomst van de ondernemingsraad, Proeve van de groepsdynamische benadering. — Alphen aan den Rijn, N. Samsom.
- Meurs G.N.*, De wetgeving voor het nijverheidsonderwijs. — Meppel, H. ten Brink.
- Poelje G.A. van*, Osmose. Een aantekening over het elkander doordringen van de beginselen van openbare bestuur en particulier beheer. — 2e dr. Alphen aan den Rijn, N. Samsom.
- Salomons K.*, Reglementen binnenvaart. — Onder red. van P.A.J. Stadhouders. — Assen, Born.
- Scheltens J.P.*, Navordering bij directe en andere belastingen. De verhoging bij navordering van belasting. Deventer, E.E. Kluwer, Fiscale monografieën. — Onder red. van C. Van Soest, J. de Willigen en M.A. Wisselink.
- Soest C. van en A. Meering*, Leidraad bij de belastingstudie. — Arnhem S. Gouda Quint, D. Brouwer & Zoon.
- Timmermans J.C.A. Venverloo en J.P. De Looft*, De gemeentefinanciën, 5e dr van Leppink's gemeentefinanciën. — Alphen aan den Rijn, N. Samsom.
- Tuk C.P.*, Wetgeving op de omzetbelasting, Deventer E.E. Kluwer; Gorinchem J. Noorduyt en Zoon, Fiscale hand- en studieboeken. — Onder red. van H. Schuttevaer.
- Zadel A.*, De rechtspositie van de gemeenteontvanger. — IJmuiden, Vermande Zonen.

Frankrijk

- Besson A.*, Les Conditions générales de l'assurance de responsabilité automobile obligatoire. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Borricand J.*, Les effets du mariage après sa dissolution. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Bottini R.*, Etude comparative sur l'autorité des dispositions testamentaires en droit français et dans

la Province de Québec. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.

- Brun A. et Calland H.*, Traité de droit du travail, Mise à jour, 1960. — Sirey.
- Chauveau R.*, La Pratique des successions. — J. Delmas.
- Decocq A.*, Essai d'une théorie générale des droits sur la personne. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Desiry R.*, Bail d'habitation. — Sirey.
- Dupouy Cl.*, Le droit des faillites en France avant le code de commerce. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Durand P.M.F.*, Traité des transports internationaux. — Sirey.
- Ecoffet H.*, Droit commercial. — Masson.
- Ginossar S.*, Droit réel, propriété et créance. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Gau J.A.*, Le Régime de sécurité sociale des étudiants. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Laubadère A. de*, Manuel de droit administratif. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Lebègue, Court et Dedieu*, Législation du travail et sécurité sociale. — Foucher.
- Lemeunier F.*, Droit commercial. — Delmas.
- Lesage M.*, Les Interventions du législateur dans le fonctionnement de la justice. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Meyrowitz H.*, La Répression par les tribunaux allemands des crimes contre l'humanité et de l'appartenance à une organisation criminelle. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Morel A.*, Les Limits de la liberté testamentaire dans le droit civil de la Province de Québec. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Niboyet J.P.*, Traité de droit international privé français. — Tables, Sirey.
- Saadia E.*, Le Marché commun et son combat. — Lib. Générale de Droit et de Jurisprudence.
- Trotabas L.*, Science et technique fiscales. — Dalloz.
- Vergès J., Courrège M. et Zavrian M.*, Le Droit et la colère. — Ed. De Minuit.

Engeland

- Allsop P.*, The Legal Profession. — Sweet en M.
- Byrd E.M.*, Treaties and Executive Agreements in the United States. — Nijhoff.
- Cheshire G.O. & C.H.S. Fifoot*, The Law of Contract, — Butterworth.
- Dymond R.*, Death Duties. — Solicitors' Law.
- Elliott D.W.*, Criminal Law. — Sweet & M.
- Hyde H.M.*, The Trial of Roger Casement, Hodge.
- Hynd A.*, Sleuths, Slayers and Swindlers. — Yoseloff, W.H. Allen.
- Jackson T.C. & D.H. Chapman*, Agricultural Holdings and a Manual of Tenant Right Valuation. — Sweet & M.
- Keeton G.W.*, Trial by Tribunal. — Museum P.
- Morris J.Herwald*, Local Government Areas. — Shaw & Sons.
- Phillips O.Hood*, A First Book of English Law. — Sweet & M.
- Roddie R.J.*, The Law Relating to Caravans. — Shaw & Sons.
- Rosenthal E.*, Apology Refused, South African Libel Cases. — Bailey Bros.
- Sanders Bruce*, Murder in Lonely Places. — Jenkins.
- Tolstoy D.*, The Law and Practice of Divorce and Matrimonial Causes. — Sweet & M.
- Topham A.F.*, Company Law. — Butterworth.

Zwitserland

- Ammann Renato*, Das Fundrecht des Schweizerischen Zivilgesetzbuches. — Zürich, Juris-Verlag, 1960.
- Bächler Hans*, Über den Beizug eines Dritten durch den Beauftragten. — Bern, Stämpfli, 1960.
- Bosshart Eduard*, Zürcherische Verwaltungsrechtspflege, Kommentar zum Gesetz über den Rechtsschutz in Verwaltungssachen, Zürich, Polygr. Verlag, 1960.
- Brüstlein Rüdiger*, Das Bundesrecht seit 1948, Sammlung der wichtigeren Bundeserlasse. — Riehen.
- Heiz Rudolf*, Das fremde öffentliche Recht im internationalen Kollisionsrecht, Der Einfluss der Public Policy auf ausländisches Straf-, Steuer-, Devisen-, Konfiskations- und Enteignungsrecht. — Zürich, Polygr. Verlag, 1959.
- Henggeler Josef, Henggeler Emma*, Rechtsbuch der schweiz. Bundessteuern, Begr. von J.u.E.H. Fortgeführt von Anton Pestalozzi-Henggeler. — Basel, Verlag für Recht und Ges. Losebl. Ausg.
- Höhn Ernst*, Gewohnheitsrecht im Verwaltungsrecht. — Bern, Stämpfli, 1960.
- Husi Fritz*, Das Strafverfahren vor Kriminalgericht und vor Bezirksgericht nach der Strafprozessordnung des Kantons Schwyz von 1956. — Winterthur, Keller, 1960.
- Schmidt Kurt*, Die Steuerprogression. — Basel, Kyklos-Verlag, Tübingen, Mohr, 1960.
- Schucany Emil*, Kommentar zum schweizerischen Aktienrecht, Schweizerisches Obligationenrecht, 26 und 27. Titel: Die Aktiengesellschaft und Kommanditaktiengesellschaft, unter Hinweis auf die Gerichts- und Verwaltungspraxis für den praktischen Gebrauch erl. von E.S. 2. — Neubearb. Aufl. Zürich, Orell Füssli, 1960.
- Wysling - Graf Hans*, Vom Testament und vom Erben 4. Aufl. Horgen, Frei 1960.
- Zingg Ernst*, Die Logik und der gesunde Menschenverstand im römischen Recht. Ausgewählte Stellen aus dem Corpus juris, Oberbalm bei Bern, im Selbstverlag, 1959.

Oostenrijk

- Cotta Klaus, Aziz*, Entwicklung der ägyptischen Gerichtsbarkeit von der arabischen Eroberung bis zur Vereinigten Arabischen Republik unter spezieller Berücksichtigung des modernen Ägyptens, — Summarium. Kairo, 1959.
- Czesany Maximilian*, Der Luftkrieg 1939-1945, Eine kriegsrechtliche Untersuchung, Mit Summarium. — Graz 1959.
- Golker Adolf*, Der Bürgerkrieg im Völkerrecht, Summarium. — Graz, 1959.
- Hahn Wilhelm*, Gewerberecht, 8. Aufl. 1960. — Wien, Osterr., Gewerbeverl.
- Malkmus Wilhelm*, Der Schutz des Jugendlichen im deutschen Arbeitsrecht. — Unter bes. Berücks. des neuen Regierungsentwurfs, 1959.
- Walter Robert*, Verfassung und Gerichtsbarkeit. — Wien, Manz, 1960.

Duitsland

- Ambrosius Laurenz, Wilhelm Beule u. Carl Ulland*, Beihilfen, Unterstützungen und Vorschüsse der Angehörigen im öffentlichen Dienst. Kommentar, neu bearb. — Aufl. Düsseldorf, Schwann, 1960.
- Antony Viktor*, Die Sondersusgaben, 2. Aufl. Stuttgart, München, Hannover, Boorberg, 1959.
- Antony Viktor*, Wertpapiere im Steuerrecht. — Stuttgart, München, Hannover, Boorberg, 1959.

- Beitzke Günther*, Familienrecht. Ein Studienbuch, 8. Neubearb. Aufl. München u. Berlin, Beck, 1959.
- Blomeyer Arwed*, Der Urheberrechtsschutz für den ausübenden Tonkünstler nach deutschem Recht. — Kohlhammer, 1960.
- Brackmann Kurt*, Handbuch der Sozialversicherung, Eine systemat. Darst. 1.6 Aufl. Nachtr. Lfg. 17. — Bad Godesberg, Asgard-Verl. 1959.
- Brugger Karl*, Wechsel und Scheck, Stuttgart, München, Hannover, Boorberg, 1960.
- Ehrenforth Werner*, Das Recht des Wohnungswesens, der Siedlung, Landwirtschaft und Bodenreform, Textsammlung mit Einf. Anm. u. Sachverz. Erg. Lfg II. — München, u. Berlin, Beck, 1959.
- Engel Joachim, von;* La Rechtsarchiv. Rechtsprechung u. Verwaltungsvorschriften zur Leistungsseite d. Lastenausgleichs. — Stuttgart, München, Hannover, Boorberg, 1959.
- Euler Alexander*, Die Atomwaffe im Luftkriegsrecht, — Köln, Berlin, Heymann, 1960.
- Feil Gregor*, Beurkundung und Beglaubigung im Jugendamt. Mit Gesetzestexten d. Länder u. Hinweisen auf d. Rechtsprechung. — Köln, Berlin, Heymann, 1959.
- Fischbach Oskar Georg*, Bundesbeamtenrecht, Textsammlung, Erg. - Lfg. — Köln, Heymann, 1959.
- Fischbach Oskar Georg*, Bundesbeamtenrecht, Textsammlung, Erg. Lfg. 4. — Köln, Heymann, 1959. Deutsches Beamtenrecht.
- Gierschmann Albert*, Die Grundlagen des deutschen Steuerrechts. Nebst Darst. d. einschläg. Bestimmungen d. bürgerl. Rechts u. d. Handelsrechts. Ein systemat. Handbuch f. d. Praxis d. Steuerberatung u. d. Finanzverwaltung sowie zur Vorbereitung auf d. Fachprüfungen. Unter Mitarb. von Artur Zöller. — Berlin, E. Schmidt, 1959.
- Haegle Karl*, Mein letzter Wille, 5 Aufl. Stuttgart, München, Hannover, Boorberg 1959. — Schriftenreihe Rechtsarchiv. d. Wirtschaft.
- Heine Hans Gerhard, Helmut Rebitzki*, Die Vergütung für Erfindungen von Arbeitnehmern im privaten Dienst. — Weinheim Bergstr. verl. Chemie, 1960.
- Heinisch Manfred*, Beendigung und Nichtigkeit der Adoption. — Frankfurt/Main, Berlin, Metzner, 1960. Arbeiten zur Rechtsvergleichung.
- Hilger Marie Luise*, Das betriebliche Ruhegeld, Zugleich, Beitr. zum Recht, d. betriebl. Arbeitsbedingungen. — Heidelberg, Verl. Ges. Recht, u. Wirtschaft, 1959.
- Hirsch Hans Joachim*, Die Lehre von den negativen Tatbestandsmerkmalen, Der Irrtum über e. Rechtfertigungsgrund. — Bonn, Röhrscheid, 1960, Bonner rechtswissenschaftl. Abhandlungen.
- Hubmann Heinrich*, Urheber und Verlagsrecht. Ein Studienbuch. — München u. Berlin, Beck, 1959.
- Jantz Kurt*, Sozialreform und Sozialversicherung, Die Reform der Rentenversicherung. — Berlin, E. Schmidt, 1957.
- Jansen Wilhelm*, Der Autodiebstahl. Untersuchungen im Amtsgerichtsbezirk Duisburg in d. Jahren 1954-1956. — Bonn, Röhrscheid, 1960, Kriminologische Untersuchungen.
- Kegel Gerhard*, Internationales Privatrecht, Ein Studienbuch. — München u. Berlin, Beck, 1960.
- Kersten Friedrich*, Formularbuch und Praxis der freiwilligen Gerichtsbarkeit. Neubearb. von Selmar Bühling, neubearb. u. erw. Aufl. — Köln, Berlin, Heymann, 1960.
- Klüpfel Wolfgang*, Erben und vererben. Das Wichtigste über Erbschaft, Erbe u. Testament. — Stuttgart, Dt. Sparkassenverl. 1959.
- Köhler Alo*, Die Erbschaft - und Schenkung -steuer

- in recht und Praxis, Mit Erbschaftsteuergesetz 1959.
- Kriminalpolitische* Gegenwartsfragen, Arbeitstagung im Bundeskriminalamt Wiesbaden vom. 3 bis, 1958, über kriminalpolitische Gegenwartsfragen, Wiesbaden, Bundeskriminalamt, 1959.
- Ksoll Eberhard*, Handelsrecht, Düsseldorf, Müller-Albrechts, 1959.
- Kunzler Gertrud*, Das Nantissement du fonds de commerce, Frankfur/M. Berlin, Metzner, 1960. Arbeiten zur Rechtsvergleichung.
- Lauterbach, Herbert u. Ernst Wickenhagen*, Die Kindergeldgesetzgebung. Kommentar, vollst. überarb. u. erw. Aufl. Losebl. — Ausg. Köln, Berlin, Heymann, 1959.
- Mannheim Hermann*, Deutsche Strafrechtsreform in englischer Sicht. München u. Berlin. — Beck, 1960.
- Maunz Theodor u. Günter Dürig*, Grundgesetz, Kommentar, Losebl. Ausg. München u. Berlin. — Beck, 1960.
- Nipperdey Hans Carl*, Arbeitsrecht. Sammlung d. wichtigsten im Gesamt Deutschland in d. Bundesrepublik, in ihren Ländern u. in Berlin geltenden arbeitsrechtl. Vorschriften Losebl. Ausg. Erg. Lfg. Februar 1960, München u. Berlin. — Beck.
- Oermann Joseph u. Hans Meuschel*, Einkommensteuer, Bearb. von Otto Labus. Aufl. Stuttgart Fachverl. f. Wirtschafts u. Steuerrecht Schäffer, 1959. Buchreihe Finanz u. Steuern.
- Pechan Adalbert*, Was bringt das neue Strassenpolizeigesetz 1960. 2 verb. Aufl. 16.25 Tsd. Wien, München, Zürich, Pechan, 1959, mit Abb. Pechman's Perlen-Reihe.
- Rosen - von Hoewel Harry von d.i. Harry van Rozycki*, Allgemeines Verwaltungsrecht. Verb. Aufl. Stuttgart, Kohlhammer, Düsseldorf, Schwann, 1959, Schaeffers Grundriss d. Rechts u.d. Wirtschaft.
- Schoele Werner*, Änderung der Pfändungsfreigrenzen. Mit Tab. Stuttgart u. Hannover, Bourberg, 1959. Schriftenreihe d. Gemeindekasse.
- Schulze Erich*, Europarat und Urheberrecht, Berlin u. Frankfurt a.M. Vahlen, 1960, Internationale Gesellschaft f. Urheberrecht e.V. Schriftenreihe.
- Schwarz Otto*, Strafgesetzbuch mit Nebengesetzen und Verordnungen, Neubearb. München, u. Berlin. — Beck, 1959.
- Späth Günther*, Kaufvertrag und Werkvertrag, 2 Aufl. Stuttgart, München Hannover, Boorberg, 1959. Schriftenreihe Rechtsarchiv. d. Wirtschaft.
- Spiegel Helga Daniela*, Die vorbeugende Verwaltung Ihre theoret. Grundlagen u. ihre prakt. Ausgestaltung, Bonn, Röhrscheid, 1960. Rechtsvergleichende Untersuchungen zur gesamten Strafrechtswissenschaft.
- Spindler Joachim v., Willy Becker u. Otto-Ernst Starcker*, Die Deutsche Bundesbank Grundzüge d. Notenbankwesens u. Kommentar zum Gesetz über d. Dt. Bundesbank f. Wissenschaft, u. Praxis, erw. Aufl. Stuttgart Kohlhammer, 1960.
- Sudhoff Heinrich*, Der Gesellschaftsvertrag der Personengesellschaften, Der Vertrag d. offenen Handelsges. Kommanditges, bürgerl. rechtl. Ges. u. stillen Ges. Kommentar mit Formularteil unveränd. Aufl. München u. Berlin. — Beck, 1960.
- Troller Alois*, Eingriffe des Staates in die Verwaltung und Verwertung von urheberrechtlichen Befugnissen, Berlin u. Frankfurt, a.M. Vahlen, 1960.
- Internationale Gesellschaft f. Urheberrecht Schriftenreihe.
- Ule Carl Hermann*, Verwaltungsprozessrecht, Ein Studienbuch, München u. Berlin. — Beck, 1960.
- Walter Bernhard*, Kommentar zum Lohnpfändungsrecht, Neuwied Rh. Berlin, Darmstadt, Luchterhand, 1959.
- Weimar Wilhelm*, Klausurhilfe für die mündliche und schriftliche Prüfung im Recht Bd. I. Köln, Pick 1959, Weimars juristische Vorbereitungsblätter.
- Wenzel Herbert*, Das Laufbahnrecht der Beamten in Nordrhein-Westfalen, Verordnung über d. Laufbahnen d. beamten im Lande Nordrhein Westf. Laufbahnverordnung, vom 3 juni 1958. — Düsseldorf, Schwann, 1960.
- Wiefels Josef*, Bürgerliches Recht, Allgemeiner Teil, Fälle mit Lösungen. Durchges. u. erg. Aufl. Stuttgart, Kohlhammer. — Düsseldorf, Schwann, 1959, Schaeffers Rechtsfälle.
- Wiefels Josef*, Römisches Recht, Rechtsgeschichte u. Privat-recht durchges. Aufl. Düsseldorf, Schwann, Stuttgart, Kohlhammer, 1960.
- Wolf Hans Julius*, Verwaltungsrecht, Ein Studienbuch, München u. Berlin. — Beck, 1959, I. 3. erg. Aufl.
- Zimmerman, Wolfgang*, Bayerisches Personalvertretungsgesetz, Erlautert 4. Aufl. München, Verl. f. Verwaltungspraxis Rehm, 1960.
- Zirpins Walter*, Von Schwindelfirmen und anderen unlauteren Unternehmen des Wirtschaftslebens Wiesbaden, Bundeskriminalamt, 1959. Schriftenreihe d. Bundeskriminalamtes.

OVERZICHT DER BELGISCHE WETGEVING

(1 april - 30 april 1960)

I. Staats- en Administratief Recht.

1. *Financiën — Begroting.* — De wet van 23 maart 1960 (S. 1 april 1960 - 2388) stelt de begroting van het Ministerie van Middenstand voor het dienstjaar 1960 vast.

2. *Binnenlandse Zaken.* — Bij K.B. van 14 maart 1960 (S. 1 april 1960 - 2394) wordt de datum der algemene volkstelling vastgesteld en de nummering der huizen en andere gebouwen voorgeschreven.

3. *Financiën.* — Bij de wet van 31 maart 1960 (S. 2 april 1960 - 2418) worden nieuwe voorlopige kredieten komende in mindering voor de begroting van het dienstjaar 1960 geopend.

4. *Ministerie van Belgisch Kongo.* — Het K.B. van 15 maart 1960 (S. 2 april 1960 - 2420) stelt de uitvoeringsmaatregelen vast :

— van het decreet van 8 mei 1958 tot vaststelling van het wetboek voor rechterlijke organisatie en bevoegdheid;

— van de wet van 14 juli 1959 tot opheffing van het wetsbesluit van 24 september 1942 houdende wijziging en aanvulling van de wetgeving op de rechterlijke inrichting, de bevoegdheid en de procedure in strafzaken;

— het decreet van 6 augustus 1959 tot vaststelling van het wetboek van strafvordering;

— het decreet van 26 augustus 1959 tot wijziging van de bij K.B. van 13 april 1936 houdende het statuut van de beroepsmagistraten, gecoördineerde decreten zoals ze thans gewijzigd en aangevuld zijn;

— van het decreet van 16 september 1959 tot wijziging van de gecoördineerde decreten op de inlandse rechtbanken.

5. *Ministerie van Belgisch-Congo*. — De wet van 14 maart 1960 (S. 4 april 1960 - 2475) wijzigt de algemene wetten van 21 juli 1844 op de burgerlijke en geestelijke pensioenen inzake de berekening van de door de schatkist van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi bezoldigde diensten voor de opening van het recht op moederlandspensioen.

6. *Ministerie van Belgisch-Congo*. — Bij de wet van 14 maart 1960 (S. 4 april 1960 - 2475) worden door de Belgische Staat de pensioenen, renten bewilligingen en andere voordelen ten laste van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi gewaarborgd.

7. *Muziekconservatorium - Brussel*. — Het K.B. van 24 december 1959 (S. 5 april 1960 - 2515) wijzigt het organiek reglement van het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel.

8. *Financiën - Lening door het woningfonds van de bond der kroostrijke gezinnen*. — Bij K.B. van 25 maart 1960 (S. 7 april 1960 - 2556) wordt de coöperatieve vereniging « Woningfonds van de bond der kroostrijke gezinnen van België », gemachtigd om onder staatswaarborg een 18e lening ten bedrage van 200 miljoen frank aan te gaan.

9. *Ministerie van Landbouw*. — Het K.B. van 25 maart 1960 (S. 7 april 1960 - 2557) wijzigt het K.B. van 25 maart 1952 houdende inrichting van de keuring van zaai- en pootgoed voor land- en tuinbouw.

10. *Ministerie van Landbouw*. — Het M.B. van 28 maart 1960 (S. 7 april 1960 - 2558) stelt het bedrag der premieën toegekend aan de instellingen die uit Belgische melk zekere melkderivaten voortbrengen vast.

11. *Financiën - Begroting*. — De wet van 25 maart 1960 (S. 8 april 1960 - 2587) stelt de begroting van het Ministerie van Economische zaken voor het dienstjaar 1960 vast.

12. *Aanplakken en reclame maken*. — Het M.B. van 24 maart 1960 (S. 8 april 1960 - 2605) stelt de modaliteiten betreffende de vergunningsaanvragen voor het aanplakken en reclame maken op afsluitingsborden vast.

13. *Financiën - Vereffeningscomité van nietigverklarde organismen*. — Het K.B. van 16 maart 1960 (S. 11 april 1960 - 2691) stelt de uitvoeringsmodaliteiten vast van art. 9 der wet van 14 juli 1951 houdende vereffening van de bij het wetsbesluit van 5 mei 1944 nietig verklaarde organismen en diensten.

14. *Ministerie van Financiën - Sociale Dienst*. — Het M.B. van 18 maart 1960 (S. 11 april 1960 - 2691) wijzigt het M.B. van 11 februari 1955 tot regeling van de inrichting en de werking van de sociale dienst van het Ministerie van Financiën.

15. *Volksgesondheid*. — Bij K.B. van 22 maart 1960 (S. 11 april 1960 - 2693) wordt het K.B. van 20 september 1883 houdende reglementering van het algemeen bestuur van de diergeneeskundige politie aangevuld.

16. *Ministerie van Belgisch-Congo*. — Bij de wet van 21 maart 1960 (S. 13 april 1960 - 2738) worden bepalingen ingevoerd met het oog op de opnemings van de personeelsleden van het Bestuur in Afrika van de weermacht en van de magistratuur in de moederlandse openbare diensten.

17. *Justitie - Bezoldigingsregeling van de griffiebedienden e.a.* — Het M.B. van 12 april 1960 (S. 14 april 1960 - 2787) wijzigt het M.B. van 28 maart 1957 houdende bezoldigingsregeling van de griffiebedienden en boden van hoven en rechtbanken, van de bedienden en boden der parketten en van de burgerlijke bedienden en boden van auditoriaat-generaal en krijgssauditoraat.

18. *Financiën - Koppeling aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen*. — Bij de wet van 12 april 1960 (S. 16 april 1960 - 2834) worden verschillende stelsels van koppeling aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen één gemaakt.

19. *Landsverdediging*. — De wet van 11 juni 1959 (S. 16 april 1960 - 2836) stelt de getalsterkte van officieren en lager personeel van de rijkswacht vast.

20. *Financiën*. — Bij de wet van 13 april 1960 (S. 18 april 1960 - 2882) wordt de Minister van Financiën gemachtigd de waarborg van de staat te verlenen voor een lening uit te schrijven door de nationale stichting voor de financiering van het wetenschappelijk onderzoek.

21. *Financiën*. — Bij K.B. van 14 april 1960 (S. 18 april 1960 - 2883) wordt een som van 150 miljoen afgenomen op de opbrengst van de buitengewone conjunctuurtaksen ter beschikking gesteld van de minister belast met de economische en financiële zaken van Belgisch-Congo en Ruanda-Urundi.

22. *Landbouw*. — Het K.B. van 12 april 1960 (S. 18 april 1960 - 2885) wijzigt dit van 31 maart 1954 betreffende de handel in koemelk.

23. *Financiën - Vereffening van nietigverklarde organismen*. — De wet van 5 april 1960 (S. 21 april 1960 - 2930) wijzigt en vult de wet aan van 14 juni 1951 houdende vereffening van de bij het wetsbesluit van 5 mei 1944 nietigverklarde organismen.

24. *Financiën*. — Het M.B. van 8 april 1960 (S. 21 april 1960 - 2931) wijzigt het M.B. van 9 november 1957 betreffende de uitgifte van schatkistcertificaten bestemd tot dekking van de bankpassiva.

25. *Onderwijs*. — Het K.B. van 18 februari 1960 (S. 23 april 1960 - 3000) stelt de voorwaarden die de normaalscholen voor bewaarschool onderwijzeressen, de lagere en middelbare normaalscholen dienen te vervullen om staatsloelagen te ontvangen, vast.

26. *Internationale overeenkomst - Oprichting van Eurofima*. — De wet van 16 februari 1960 (S. 25 april 1960 - 3034) keurt het verdrag betreffende de oprichting van « Eurofima », Europese maatschappij tot financiering van spoorwegmateriaal, het protocol van ondertekening en het aanvullend protocol van dit verdrag ondertekend te Bern op 20 oktober 1955, goed.

27. *Landsverdediging*. — Het K.B. van 20 april 1960 (S. 26 april 1960 - 3084) wijzigt het regentsbesluit van 17 september 1948 betreffende de inrichting van de Koninklijke kadettenschool.

28. *Financiën*. — Het K.B. van 22 april 1960 (S. 28 april 1960 - 3130) stelt de voorwaarden en modaliteiten

teiten vast tot terugbetaling in speciën van de fiskale zegels die bij K.B. van 27 juni 1959 aan de omloop werden onttrokken.

29. *Internationale overeenkomst.* — In het Staatsblad van 28 april 1960 - 3132 verscheen de tekst van de overeenkomst inzake luchtvervoer tussen het koninkrijk België en de Poolse republiek, gedagtekend te Brussel 17 oktober 1956.

30. *Financiën.* — Het M.B. van 8 april 1960 (S. 29 april 1960 - 3179) keurt de uitgifte door de nationale kas voor beroepskrediet van een lening met 5 of 10 jaar looptijd, groot 325 miljoen goed.

31. *Verkeerswezen - Vaartuigen en vloten die de Rijn bevaren.* — Het K.B. van 21 april 1960 (S. 29 april 1960 - 3181) keurt de wijzigingen aan het reglement betreffende het onderzoek van vaartuigen en vloten die de Rijn bevaren goed.

32. *Economische zaken - Opsporen van Petroleum.* — Het K. B. van 15 maart 1960 (S. 29 april 1960 - 3183) wijzigt dit van 7 april 1953 houdende regeling van de vorm en van de wijze van onderzoek der aanvragen tot het opsporen en ontginnen van petroleum en brandbare gassen.

33. *Cultureel akkoord tussen België en Turkije.* — In het Staatsblad van 30 april 1960 - 3218 verscheen de tekst van het cultureel akkoord tussen België en Turkije ondertekend te Brussel op 29 september 1958.

34. *Binnenlandse zaken - bevolkingsregisters.* — Het K.B. van 1 april 1960 (S. 30 april 1960 - 3225) regelt het houden van de bevolkingsregisters.

II. Rechterlijke Inrichting en Rechtsvordering.

35. *Justitie - Rechtbank van Koophandel te Oostende.* — Bij K.B. van 8 maart 1960 (S. 13 april 1960 - 2757) wordt het dienstreglement van de rechtbank van Koophandel te Oostende gewijzigd.

36. *Justitie - Burgerlijke rechtsvordering.* — Bij de wet van 15 april 1960 (22 april 1960 - 2970) wordt art. 587 van het wetboek van Burgerlijke rechtsvordering door de volgende bepaling vervangen: «Indien de deuren gesloten zijn of de opening daarvan geweigerd wordt, kan de deurwaarder aan de deur een bewaarder stellen, ten einde het verduisteren der goederen te beletten; hij zal zich dadelijk, zonder dagvaarding, bij de vrederechter vervoegen, of, bij diens ontstentenis, bij de politiecommissaris of de adjunct-politiecommissaris en in de gemeenten waar er geen is, bij de burgemeester of, bij diens ontstentenis bij een schepene, in wiens tegenwoordigheid de opening van de deuren zelfs van de gesloten meubelen zal gedaan worden naarmate het beslag vordert. De ambtenaar die zich ter plaatse begeeft, maakt geen proces-verbaal op maar hij ondertekent dat van de deurwaarder, die van een en ander slechts één enkel proces-verbaal mag opmaken.»

37. *Justitie - Oprichting van Politierechtbanken te Gent en Charleroi.* — Bij de wet van 25 april 1960 (S. 29 april 1960 - 3178) wordt in de rechterlijke arrondissementen Gent en Charleroi een politierechtbank opgericht.

III. Arbeidsrecht en Maatschappelijk Hulpbetoon.

38. *Ziekte- en Invaliditeitsverzekering.* — Het K.B. van 29 maart 1960 (S. 1 april 1960 - 2397) wijzigt het organiek K.B. van 22 september 1955 betreffende de ziekte- en invaliditeitsverzekering.

39. *Ziekte- en Invaliditeitsverzekering.* — Het M.B. van 8 maart 1960 (S. 2 april 1960 - 2423) wijzigt het M.B. van 22 september 1955 tot uitvoering van het organiek besluit der ziekte- en invaliditeitsverzekering en bilaterale en multilaterale overeenkomsten betreffende de sociale zekerheid waarbij de ziekte- en invaliditeitsverzekering beogen.

40. *Middenstand - Rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.* — De wet van 28 maart 1960 (S. 4 april 1960 - 2458) regelt het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen. Deze wet omvat 73 artikelen.

41. *Filmduur - Arbeidsduur.* — Bij K.B. van 21 maart 1960 (S. 5 april 1960 - 2506) worden algemeen verbindend verklaard de beslissingen van 23 november 1959 van het nationaal paritair comité voor het filmbedrijf betreffende de verkorting van de arbeidsduur.

42. *Maatschappelijke zekerheid der arbeiders.* — Bij de wet van 14 maart 1960 (S. 7 april 1960 - 2554) wordt art. 7 van het wetsbesluit van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders geïnterpreteerd en aangevuld. Bij deze wet wordt de wet van 7 januari 1958 betreffende de fondsen voor bestaanszekerheid gewijzigd.

43. *Rijksdienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid.* — Het K.B. van 30 maart 1960 (S. 8 april 1960 - 2606) wijzigt het organiek regentsbesluit van 26 mei 1945 betreffende de inrichting van de rijksdienst voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid.

44. *Scholing van minder vaklieden.* — Het K.B. van 4 april 1960 (S. 9 april 1960 - 2651) regelt de financiering van het fonds voor scholing, omscholing en sociale herscholing van minder valieden.

45. *Rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.* — Het K.B. van 7 april 1960 (S. 9 april 1960 - 2657) stelt de erkenningsvoorwaarden van de pensioenkas voor zelfstandigen en de werking van organismen die deelnemen aan de uitvoering van de wet van 28 maart 1960 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen vast.

46. *Kinderbijslag voor niet-loonarbeiders.* — Bij K.B. van 4 april 1960 (S. 13 april 1960 - 2754) wordt het organiek K.B. van 22 december 1938 voorzien bij de wet van 10 juni 1937 tot uitbreiding van de kinderbijslag tot de werkgevers en niet loonarbeiders gewijzigd.

47. *Huiden- en lederbedrijf - arbeid.* — Bij K.B. van 15 maart 1960 (S. 14 april 1960 - 2782) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 24 december 1959 voor het huden- en lederbedrijf betreffende de vaststelling der minimumlonen in het handschoenbedrijf en de koppeling der lonen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen van het rijk.

48. *Arbeidsbescherming.* — Het K.B. van 14 april 1960 (S. 18 april 1960 - 2784) wijzigt het algemeen reglement voor de arbeidsbescherming titel 5, hoofdstuk 2.

49. *Maatschappelijke zekerheid der arbeiders.* — Bij K.B. van 13 april 1960 (S. 18 april 1960 - 2886) genomen in uitvoering van art. 3 par. 5 wordt de loongrens waarop de bijdragen dienen te worden berekend, verhoogd.

50. *Rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.* — Het K.B. van 15 april 1960 (S. 21 april 1960 - 2933) regelt het indienen en het onderzoek der pensioen-aanvragen, de betaling der uitkeringen en de adminis-

tratieve rechtscollages binnen het raam van de wet van 28 maart 1960 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen. Dit K.B. omvat 106 art.

51. *Ziekte- en invaliditeitsverzekering - Honorariumschaal der apothekers.* — Het M.B. van 11 april 1960 (S. 26 april 1960 - 3085) keurt de honorariumschaal der apothekers toe te passen inzake verzekering tegen ziekte en invaliditeit goed, terwijl het verder het M.B. van 22 september 1955 tot vaststelling van het bedrag der bijdragen van de verzekeringsgerechtigden in de kas der locopreparaten evenals van het tarief der pharmaceutische producten en pharmaceutische specialiteiten, gebruikt in bedoelde preparaten, wijzigt.

52. *Rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.* — Het M.B. van 11 april 1960 (S. 26 april 1960 - 3090) stelt de uitvoeringsmaatregelen vast van art. 24 van het K.B. van 7 april 1960 tot vaststelling van de erkenningsvoorwaarden der pensioenkassen voor zelfstandigen en van de werking van organismen die deelnemen aan de uitvoering van de wet van 28 maart 1960 betreffende het rust- en overlevingspensioen der zelfstandigen.

53. *Huiden- en lederbedrijf - arbeid.* — Bij K.B. van 15 maart 1960 (S. 30 april 1960 - 3220) wordt algemeen verbindend verklaard de beslissing van 24 december 1959 van het nationaal paritair comité voor het huden- en lederbedrijf, tot wijziging van de beslissing van 14 december 1955 betreffende de minimumlonen in de bedrijfstakken van marokijnwerk, reisartikelen, zadelmakerij en militaire uitrusting, algemeen verbindend verklaard bij K.B. van 24 april 1956.

IV. Fiscaal Recht.

54. *Met het zegel gelijk gestelde taxes.* — Het K.B. van 28 april 1960 (S. 30 april 1960 - 3211) wijzigt het wetboek en de algemene verordening op de met het zegel gelijkgestelde taxes.

55. *Overdrachtstaksen.* — Het M.B. van 28 april 1960 (S. 30 april 1960 - 3217) wijzigt het M.B. van 4 maart 1927 betreffende de overdrachtstaksen inzake slachting van dieren.

H. Boonen.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift van de Vrederechters, jrg. 1960 - nr 5 :

J. Nijs, Kritische beschouwingen over de rechtspraak inzake landpacht.

Tijdschrift voor Notarissen, jrg. 1960 - nr 4 :

W. Van Assche, Het notariaat en de Raad van State. — Notariële benoeming.

Nr 5 :

G. Baeteman, Het onderhoudsgeld bij scheiding van tafel en bed (art. 308 B.W. ingevoerd door de W. 27 januari 1960).

Tijdschrift voor Gemeenterecht, jrg. 1960 - nr 5 :

Tuchtstraffen. — Belastingen. — Benoemingen. — Bevolkingsregisters. — Bezoldigingen. — Burgemeester en schepenen. — Onderwijs. — Politiecommissaris. — Onteigening ten openbaar nut. — Waterlopen.

De Gemeente, jrg. 1960 - nr 113 :

J. Dropsy, De plichten van de burgemeester inzake het toezicht op de vergunningsplichtige inrichtingen en in het bijzonder op de schouwspelzalen. — J. Demeyere, Opstellen van gemeentelijke huisvestingsprogramma's. — F. Vanden Brande, De vernieuwing van de hospitaal-uitrusting der Commissie van openbare onderstand.

Nederlands Juristenblad, jrg. 1960 - nr 23 :

A.F. Steffen, Wijziging van het militaire strafprocesrecht zonder opneming daarin van de rechtsmiddelen van revisie, cassatie en cassatie in het belang der wet. — Naar een Europese N.V. ? — G.E. Lange-meijer, Psychiatrisch-Juridisch Gezelschap. — E.H.A. Kocken, Een hinderlijk amendement ?

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1960 - nr 4633 :

D.P.A. Nakken, Kadastrale penetratie en kadastraal « recht » in Nederland. — H.J. Holterman, Vruchtgebruik als verzorgingsmaking ten behoeve van de langstlevende echtgenoot.

Ars Aequi, jrg. 1960 - nr 8 :

J. d'Oliveira, Kwalificatie in het internationaal privaatrecht, H.U. — Redactie, Maatschappelijke positie en voorzienbaarheid. — Ch. Boissevain, 12de Inter-universitair rechtscongres te Leuven.

Arbitrale Rechtspraak, jrg. 1960 - nr 473 :

Rechtspraak.

Rechtsgesleerd Magazijn Themis, jrg. 1960 - nr 2 :

W.C.L. Van Der Grinten, De titel « Gemeenschap ». — J.M. Polak, Algemeenheid van goederen en rechtspersoon. — A.J.M. Kunst, Het Nederlandse burgerlijk wetboek en de ontwikkeling in het Franse erfrecht sinds 1838 (Slot).

Journal des Tribunaux, jrg. 1960 - nr 4281 :

J. Basyn, Les droits de l'homme à l'O.N.U.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie, jrg. 1960 - nr 9 :

T. Sellin, Conflits culturels et Criminalité. I. Normes de conduite. — A. Vanwelkenhuyzen, Les Droits de la défense et l'Evolution du procès pénal.

Recueil Général de l'enregistrement et du notariat, jrg. 1960 - nr 20229 à 20247 :

Communauté. — Enregistrement. — Succession. — Timbre. — Loi. — Taxe de transmission. — Taxe de facture. — Taxe sur les locations de choses mobilières. — Impôt sur le capital. — Notaire. — Succession. — Bail. — Convention.

Répertoire Fiscal, jrg. 1960 - 1-2-3 :

M. Feye, Le prescription de l'action en restitution de la taxe assimilée au timbre.

Recueil Dalloz, jrg. 1960 - nr 21 :

R. Martin, W. Wenner, H. Pourbaix, A. Vanzetti, J. Guill, A. Kunst, Le fonds de commerce et la propriété commerciale dans la Communauté économique européenne (à suivre).